

Høgskulen
på Vestlandet

BACHELOROPPGAVE

Lakseskatten: En utfordring for fremtidens
fiskeoppdrett

The salmon tax: A challenge for future sea farming

Larsen, Martine Gjørund

Økonomi og jus

Institutt for økonomi og administrasjon

Veileder: Leiv Opstad

26.05.2023

Jeg bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, jf. Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 12-1.

Forord

Denne oppgaven markerer slutten på et treårig studium i økonomi og jus ved Høgskulen på Vestlandet, campus Sogndal våren 2023. Oppgaven tilsvarer 15 studiepoeng, og skrives med utgangspunkt i investeringsteori.

Studien har tatt for seg hvordan den nye innføringen av grunnrenteskatt på havbruk påvirker de framtidige investeringene til Hofseth International. Arbeidet med bacheloroppgaven har vært spennende og lærerikt, både i form av det teoretiske grunnlaget, men også anvendelsen av gitte teorier i praksis.

Det må også rettes en stor takk til Hofseth International, som har vært behjelpelig med informasjon og stilt til intervju, samt sagt ja til å bruke bedriften deres som utgangspunkt. I tillegg må det rettes en takk til Leiv Opstad som har vært veileder, og til god hjelp jeg ikke ville ha vært foruten.

Tre år med både fysisk og digital undervisning ved Høgskulen på Vestlandet, campus Sogndal nærmer seg nå slutten, og med det gjenstår det å si god lesing!

Sogndal, mai 2023

Sammendrag

Denne bacheloroppgaven har som formål å studere hvordan innføringen av den nye grunnrenteskatten på havbruk påvirker investeringer i næringen. I tillegg har Hofseth International blitt kontaktet i forbindelse med oppgaven, for å kunne bruke de som utgangspunkt. Problemstillingen som skal besvares i oppgaven er:

Hvordan vil den nye grunnrenteskatten på havbruk påvirke de framtidige investeringene til Hofseth International?

For å besvare problemstillingen er det blitt brukt kvalitativ metode i oppgaven, ved hjelp av forskningsspørsmål. Det har blitt gjort et dybdeintervju av en nøkkelperson i ledelsen til bedriften. Nøkkelpersonen er noen som har god kunnskap om den gitte problemstillingen. Funnene fra intervjuet blir så knyttet opp mot relevant teori og tidligere forskning. Ettersom dette er en ny innføring, med lite forskning på enda, er tidligere forskning svært begrenset.

Hovedfunnene fra undersøkelsen viser først og fremst at skatteinnføringen fører til at de må tenke annerledes i næringen enn hva de har gjort tidligere. Innføringen har også ført til endringer i hvordan bedriften er bygd opp. Denne skatten kan gi næringen en helomvending ved at mye kapital vil gå ut. Dette kan føre til at investeringer i næringen stopper opp, dersom næringen ikke ser etter nye måter å drive på, blant annet nye oppdrettsløsninger som vil falle utenfor skatten.

Abstract

The purpose behind this thesis is to investigate how the new aquaculture interest tax effects investments in industry. With this goal in mind contact has been made with Hofseth International, to be used as a case study. In this study the thesis statement will be researched, studied and answered. The thesis statement is as follow:

How will the new aquaculture interest tax affect the future investments of Hofseth International?

To help answer this thesis statement the qualitative methodology has been used, through the form of research questions. An in-depth interview has been conducted with a key person in the management of Hofseth International. This key person was selected based on his knowledge of the new interest tax, and his position in the management. The findings of this interview will then be measured up against relevant theories and previous research cases. However due to the interest tax being a relatively new law, research cases are still being conducted and current cases are limited. The main issue found through this study shows how the interest tax can lead to the industry towards new ways of thinking, regarding future investments and developments of the industry. The tax law can also lead to changes in organizational structure. Introduction of the law can have critical effects on the industry and cause a high loss of capital. This in turn leads the investments in industry to slow down or even cease entirely. This could decrease the possibility of new investments, and companies may need to find a way to run their facilitates outside the restrictions of the new tax law.

Innholdsfortegnelse

Forord	3
Sammendrag	4
Abstract	4
Figurliste	8
Struktur	9
1. Introduksjon	9
1.1 Innledning	9
1.2 Bakgrunn for oppgaven	10
1.3 Avgrensning og problemstilling	11
1.4 Hofseth International.....	12
1.5 Havbruksnæringen.....	13
1.6 Skattemodellen	13
1.7 Grunnrenteskatt på havbruk.....	14
2. Teori	15
2.1 Investeringsteori	15
2.2 Fremtidsutsikter	17
2.3 Risiko.....	18
2.4 Overskudd og egenkapital	19
2.5 Økonomisk vekst i næringen	20
2.6 Beslutningspsykologi.....	21
2.7 Miljøtrusler ved oppdrettsnæringen	22
2.8 Bærekraftig oppdrettsnæring	23
3. Metode	25
3.1 Valg av metode	25
3.2 Forskningsdesign.....	27
3.3 Utvalgsprosess og rekruttering av informanter	28
3.4 Datainnsamling.....	29
3.5 Dybdeintervjuets gjennomføring	31
3.6 Datanalyse	32

3.7 Kvalitet i kvalitativ metode	33
3.8 Forskningsetikk	33
3.9 Pålitelighet (reliabilitet)	33
3.10 Intern gyldighet (validitet)	34
3.11 Ekstern gyldighet (validitet)	35
3.12 Metodiske utfordringer ved datainnsamling	35
4. Presentasjon av datamateriale.....	36
4.1 Forskningsspørsmål 1.....	36
4.2 Forskningsspørsmål 2.....	38
4.3 Representativ for resten av havbruksnæringen	41
5. Diskusjon	42
5.1 Forskningsspørsmål 1.....	43
5.2 Forskningsspørsmål 2.....	45
5.3 Kan funnene i denne studien kobles til resten av havbruksnæringen?	47
6. Avslutning	49
6.1 Konklusjon.....	49
6.2 Begrensninger og metodiske utfordringer	51
6.3 Forslag til videre forskning.....	52
Referanseliste	53
Vedlegg.....	57
Vedlegg 1: Intervjuguide	57

Figurliste

Figur 1: Oppgavens overordnede struktur.....	9
Figur 2: Historiske høydepunkt for Hofseth International (Hofseth, 2023).	12
Figur 3: Tabell av forutsetninger om skatt og avgift (Grønvik, 2022, s. 10)	14
Figur 4: Oversikt over investeringsfaktorer (Opstad, 2020, s. 102)	16
Figur 5: Verdiskapning per årsverk for ulike næringer (SSB, 2018).....	22
Figur 6: Bilde av åpne merder i sjø (Hofseth, 2023).....	23
Figur 7: Bilde av "egget" (Hofseth, 2023).....	24
Figur 8: Bilde av landbasert oppdrett (Hofseth, 2023)	25
Figur 9: Den nye oppbyggingen til Hofseth International (Hofseth, 2023)	41

Struktur

Studiet er oppdelt i seks kapitler, det første kapitlet inneholder en beskrivelse av tema, introduksjon og avgrensning av oppgaven. Kapittel to vil ta for seg det teoretiske rammeverket, her vil det blant annet bli sett på tidligere forskning og teorier. I kapittel tre vil studiens forskningsmodell og metodiske grunnlag belyses, her i form av et kvalitativt forskningsdesign gjennom et dybdeintervju. I kapittel fire vil det bli gjennomgått en presentasjon og analyse av innsamlet datamateriale, som derav skaper basen for drøftingen av det empiriske grunnlaget og teorien i kapittel fem. Avslutningsvis blir studiens funn oppsummert, og det blir presentert en konklusjon i kapittel seks.

Figur 1: Oppgavens overordnede struktur

1. Introduksjon

1.1 Innledning

Denne bacheloroppgaven vil ta for seg den nye innføringen av grunnrenteskatt på havbruk. Dette er en innføring som har skapt sterke reaksjoner, og fått mye oppmerksomhet i media. Mye av grunnen for de sterke reaksjonene er at den kom veldig brått på næringen, i tillegg til at utformingen av skatten ikke tar hensyn til de faktiske kostnadene og utfordringene som næringen står overfor. Havbruksnæringen mener også at skatten gjør det vanskelig å skulle investere i miljøvennlige og bærekraftige løsninger, som er viktig for å sikre en langsiktig og bærekraftig utvikling av næringen.

I sammenheng med denne oppgaven har jeg tatt kontakt med Hofseth International for å spør om jeg kunne bruke bedriften deres som utgangspunkt for oppgaven. Dette sa de ja til, oppgaven vil derfor bli skrevet med utgangspunkt i Hofseth International.

1.2 Bakgrunn for oppgaven

I slutten av september 2022 varslet regjeringen at de ville innføre en grunnrenteskatt på vindkraft og i havbruksnæringen, denne skatten skulle iverksettes 1. januar 2023. Grunnen for innføringen av denne skatten er at den skal utjevne forskjeller mellom nordmenn.

Bedrifter som produserer laks, ørret og regnbueørret vil måtte betale 40 prosent i grunnrenteskatt. Denne skatten vil gi 33 milliarder kroner ekstra i inntekt fra laks og vindkraft. En effektiv grunnrentesats på 40 prosent, innebærer at den formelle grunnrenteskattesatsen settes til 51,3 prosent. Inkludert selskapsskatt blir samlet effektiv marginalsatt 62 prosent (Borgersen, 2022).

Dette forslaget fikk sterke reaksjoner fra havbruksnæringen. NHO-sjef Erik Almlid mener regjeringen innfører en omveltning som kommer på toppen av allerede høye skatter for næringslivet. Han mener skattene går utover investeringsevnen i en viktig bransje (NHO, 2022). Det blir også reagert på at denne skatten ikke vil gjøre det gunstig å tilby fastpriskontrakter. I tillegg vil det føre til en uforutsigbarhet å investere i Norge (NHO, 2022).

Grunnrenteskatten skulle trå i kraft fra nyttår, men innretningen på ordningen er enda ikke blitt vedtatt av Stortinget. Ettersom skatten har fått så store reaksjoner har Trygve Slagsvold Vedum (Sp) uttalt at det kan komme endringer for skatten (Ghaderi, 2022). Skatten ble heller ikke iverksatt 1. januar 2023, det er ikke kommet en ny dato for når iverksettes skal skje.

1.3 Avgrensning og problemstilling

Innføringen av grunnrenteskatten på havbruk vil føre til store omveltninger i havbruksnæringen. Dette vil skape stor usikkerhet, som gjør at mange mister troen på næringen. Dette vil igjen gi stor innvirkning på investeringer i næringen

Problemstillingen i denne oppgaven vil derfor avgrenses til hvordan skatten påvirker framtidige investeringer i havbruksnæringen. I tillegg har jeg kontaktet Hofseth International, for å avgrense problemstillingen til bedriftens utgangspunkt, erfaringer og synspunkter.

Problemstillingen i denne oppgaven er:

Hvordan vil den nye grunnrenteskatten på havbruk påvirke de framtidige investeringene til Hofseth International?

I tillegg til problemstillingen har oppgaven blitt delt inn i to forskningsspørsmål.

Forskningsspørsmål 1:

Hvordan påvirker grunnrenteskatten fremtidsutsiktene til Hofseth International?

Forskningsspørsmål 2:

Hvordan blir de ulike faktorene innen investering påvirket av innføringen av grunnrenteskatten på havbruk?

Avslutningsvis vil det bli diskutert om det er validitet i funnene til å kunne generalisere de for hele havbruksnæringen.

1.4 Hofseth International

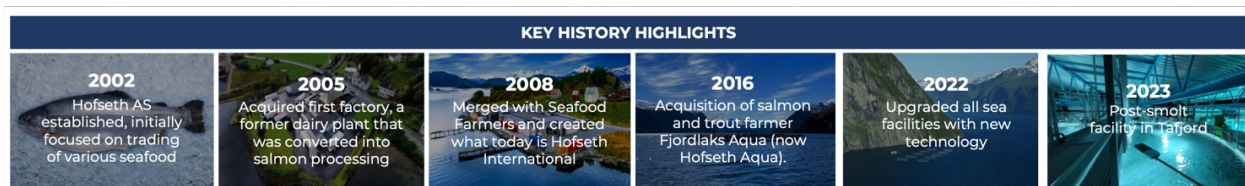
Historien til Hofseth er bygd på et ønske om å selv foredle laks og ørret som er oppdretta i Norge. Selskapet er i dag Nord-Europas største foredler av laks (Hofseth, 2020).

Hofseth AS ble etablert i 2002, i 2005 startet det opp i et nedlagt meieri i Vanylven med én ansatt. Dette meieriet ble omgjort til en fabrikk som driver med lakseforedling. I 2008 startet de opp med oppdrettsanlegg, og skapte det som i dag er Hofseth International. De har valgt å investere i mange bygder, og har oppdrettsanlegg blant annet i Storfjorden og Tafjord.

Dette har ført til at bygdene har tiltrukket seg både underleverandører og ansatte, noe som har gitt liv og utviklet bygdene (Hofseth, 2020).

I 2009 ble Hofseth Biocare grunnlagt. Dette konsernet ble skapt med et ønske om at alt på fisken skal brukes. Der bruker de alle deler av fisken, blant annet hodet, skinn og rygg til å lage humane produkt av høy verdi. Ved hjelp av bioteknologi gjør Hofseth Biocare dette om til helsekost, medisinsk ernæring og medisin. Av dette har det blitt laget produkter som Full Spectrum Salmon oil og Calcium Collagen Complex (Hofseth, 2020).

Verdiskapningen rundt Hofseth er på ca. 500 millioner kroner, og 60 millioner kroner er linket til oppdrettsdelen, resten til foredlingen (Hofseth, 2020).

Figur 2: Historiske høydepunkt for Hofseth International (Hofseth, 2023).

1.5 Havbruksnæringen

Etter nedgangen i oljeindustrien har havbruk blitt ei viktig næring for leverandørindustrien langs kysten vår. Havbruk er nå den nest største eksportnæringen i Norge (Pettersen, 2021).

Havbruksnæringen er en viktig og lønnsom distriktsnæring som gir grunnlag for mange arbeidsplasser langs kyst-Norge. Næringen sto overfor et gjennombrudd i 1970, da utsett av laks i sjøvann lyktes. Havbruksnæringen har etter dette vært i sterk utvikling og vekst, gjennom målrettede investeringer i forskning og utvikling. I 2020 ble det produsert og solgt i underkant av 1,5 million tonn norsk oppdrettsfisk. Næringen er i hovedsak til stede fra Vestlandskysten til Nordland (Pettersen, 2021).

Norge er verdens største oppdrettsprodusent og eksportør av atlantisk laks og regnbueørret. Eksportverdien av norsk laks er 74 milliarder kroner, og den eksporteres til 100 ulike land. EU er det viktigste markedet for norsk laks, og mottar rundt 70 % av laksen (Pettersen, 2021).

1.6 Skattemodellen

Grunnrenteskatten skal utformes som en kontantstrømskatt. Inntekter og investeringer skal skattlegges løpende i det året de pådras. Inntekter fra laks skal fastsettes på grunnlag av en normpris, mens inntekter fra ørret og regnbueørret baseres på faktiske omsetningspriser (Stranden, 2022).

Forutsetningene for skattesatsene er at de i utgangspunktet er fastsatte. I tabellen nedenfor blir det lagt til grunn gjeldende satser for 2022, satsene for 2023 er i henhold til budsjettforslaget fra regjeringen. Når det gjelder bunnfradraget som er til høring er det foreslått to alternative bunnfradragnivå. I denne modellen settes bunnfradraget lik snittet av de to satsene som er foreslått. Arbeidsgiveravgiften i Norge varierer fra kommune til kommune. Det blir derfor satt en grunnbasissats i tabellen som tilsvarer snittet (Grønvik, 2022, s. 10).

Skatt og avgift	2022-regler	2023-forslag
Selskapsskatt	22 %	22 %
Formuesskatt første 20 mill.	0,95 %	1,00 %
Formuesskatt etter 20 mill.	1,10 %	1,15 %
Utbytteskatt	35,2 %	37,8 %
Basis arbeidsgiveravgift	8,0 %	8,0 %
Arbeidsgiveravgift på lønnskost over 750 000	0,0 %	5,0 %
Grunnrenteskatt		40 %
Bunnfradrag grunnrenteskatt (mill. kroner)		60,75
Produksjonsavgift (kr per kg)	0,4	0,6
Naturressursskatt (kr per kg)		0,6
Markeds- og forskningsavgift (andel av salgsinntekt)	0,6 %	0,6 %

Figur 3: Tabell av forutsetninger om skatt og avgift (Grønvik, 2022, s. 10)

1.7 Grunnrenteskatt på havbruk

Grunnrenteskatten på havbruk har blitt innført med begrunnelse for å utlikne forskjeller mellom nordmenn. Ved å innføre grunnrenteskatt på oppdrettsnæringen utvider regjeringen en skattemodell som har tjent Norge godt i mange år. I denne skattemodellen blir store overskudd fra utnyttelse av våre felles naturressurser delt mellom private, lokalsamfunn og felleskapet. Fra før betaler både olje- og gassnæringen og vannkraftnæringen en slik grunnrenteskatt (Drønen, 2023).

Grunnrenteskatten er en ekstra overskuddsskatt som kommer i tillegg til vanlig selskapsskatt. Denne skatten blir innført fordi den skal komme vekstkommunen til gode. Det regjeringen ønsker med skatten er at den skal sikre at en betydelig del av de ekstra skatteinntektene blir igjen i lokalsamfunnet. Den er ikke til for å hindre videre vekst i næringen (Drønen, 2023).

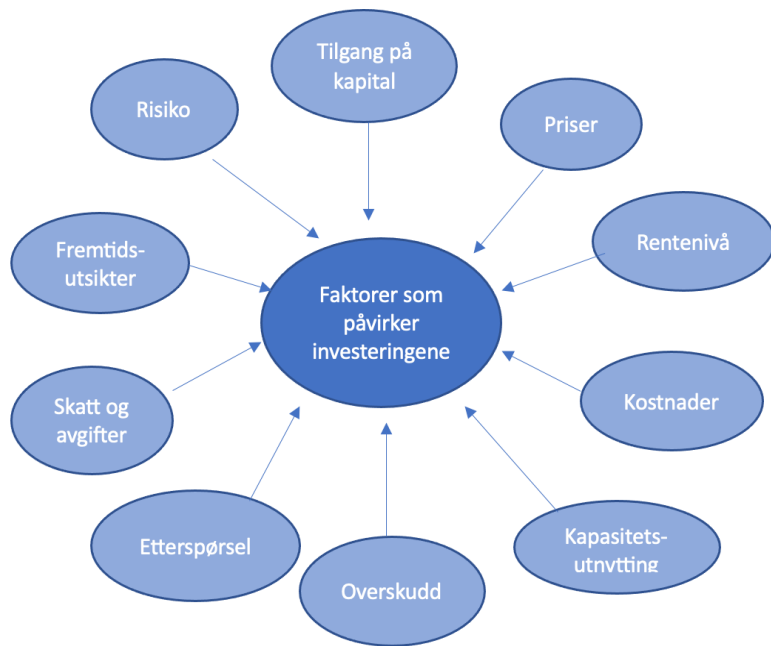
2. Teori

Teoridelen av oppgaven danner grunnlaget for videre drøfting av funnene fra studien. Her vil det bli presentert ulike teorier som er relevant for refleksjon og drøfting. Først vil investeringsteori bli presentert, deretter vil oppgaven gå dypere inn i de mest relevante faktorene innen investeringsteori; oppgaven vil fokusere på framtidsutsikter, risiko, overskudd og egenkapital. Etter dette vil det bli sett på økonomisk vekst i næringen, og beslutningspsykologi. Avslutningsvis vil det også bli sett på miljøutfordringer og bærekraft innen oppdrett.

2.1 Investeringsteori

Investeringsteori handler om hvordan investorer tar beslutninger når de velger å investere. Denne teorien tar utgangspunkt i at investorer ønsker å maksimere avkastningen på investeringene sine, samt ønsker å minimere risikoen. Investering er å legge penger, tid eller annen kapital i noe man venter vil lønne seg over tid (Stoltz, 2023).

Det er mange faktorer som virker inn på investeringsnivået, faktorene påvirker også hverandre. Figuren viser en oversikt over faktorer som påvirker investeringene, og som til dels er usikre (Opstad, 2020, s. 102).

Figur 4: Oversikt over investeringsfaktorer (Opstad, 2020, s. 102)

I denne oppgaven er det fremtidsutsikter, risiko, overskudd og egenkapital som er de faktorene det er satt fokus på. Det er valgt å fokusere på disse faktorene ettersom det er de som blir mest påvirket av innføringen. Faktorene gir også en god vurdering på hvordan investeringer blir påvirket. Oppgaven vil gå nærmere inn på de faktorene senere.

«Leif Johansen (1965) har foreslått bedriftsoverskuddet som en alternativ framstilling. I stigende grad brukes bruttonasjonalprodukt i tillegg til renta» (Opstad, 2020, s. 103). Noen av faktorene nevnt overfor fanges opp av formelen kalt «Tobins Q».

Tobins Q = markedsverdi / gjenskaffelseskostnader

«Dersom Tobins Q > 1,0, er markedsverdien høyere enn investeringskostnaden» (Opstad, 2020, s. 104). Jo høyere Tobins Q- verdien er, jo mer attraktiv vil investeringen være. Tobins Q blir brukt som en økonomisk indikator til å måle forholdet mellom markedsverdi og bokført verdi av et selskap. Markedsverdien til et selskap er verdien av aksjer multiplisert med antall aksjer som er utstedt, mens bokført verdi er verdien av selskapets eiendeler minus verdien av selskapets gjeld. Tobins Q er derfor en viktig indikator for investorer og

analytikere. Dette fordi den kan gi innsikt i hvordan markedet vurderer et selskap, og om det er sannsynlig at verdien av selskapet vil øke eller synke i framtiden (Opstad, 2022, s. 104).

2.2 Fremtidsutsikter

Fremtidsutsikter er en av faktorene innen investeringsteori, som er relevant i denne oppgaven, fordi fremtidsutsiktene referer til analyser av framtidig økonomiske og markedsmessige forhold som kan påvirke investeringsbeslutningene. Investorer bruker fremtidige trender og endringer som kan påvirke investeringsmulighetene, eksempel på dette er demografiske endringer, teknologiske fremskritt og politiske beslutninger (UIO, 2011).

Fremtidsutsikter referer til en vurdering av forventet utvikling og mulighet for en bransje, et selskap eller økonomien i framtiden. Er fremtidsutsiktene lyse vil dette påvirke investeringer positivt, og det motsatte dersom fremtidsutsiktene er mørke. Fremtidsutsikter er basert på en rekke faktorer som markeds- og bransjetrender, teknologisk utvikling, økonomisk vekst og politiske forhold (UIO, 2011).

For å ville investere i en næring bør fremtidsutsiktene være lyse. Fremtidsutsiktene innen investering blir påvirket av atferdsrisiko. Når tidene er dårlig og vi går mot nedgangstider velger mange å ikke investere og/eller selge seg ut av investeringer. Det motsatte skjer når vi går mot bedre tider, altså oppgangstider. Da er det mange som vil investere (Grøtte, 2020, s. 30). Grunnen til dette er at mennesker blir påvirket av psykologiske faktorer. Når det er oppgangstider vil de fleste rundt deg være optimistiske, som igjen vil påvirke investeringer. Dette er fordi man da ser at næringer stiger, og man vil få troen på at den vil stige enda mer. Ved nedgangstider blir alle mediene fulle av negative nyheter, som da vil påvirke investorer til å selge (Grøtte, 2020, s. 30). Når dette skjer, kan det gjøre fremtidsutsiktene enda mørkere.

For at en bedrift skal ha lyse fremtidsutsikter trenger de positive kontantstrømmer. Eventuelle overskudd en bedrift har kan holdes tilbake som egenkapital i bedriften. Dette

overskuddet eller egenkapitalen kan så brukes i nye investeringer for å få bedriften til å vokse. Det er dermed vesentlig at en bedrift har lyse framtidsutsikter for å klare å vokse.

2.3 Risiko

Risiko er også en faktor innen investeringsteori som er relevant i denne oppgaven. For investorer er det viktig å forstå og vurdere risikoen knyttet til ulike investeringsmuligheter. «Risiko kan defineres som sannsynligheten for at en uønsket hendelse vil inntreffe, og konsekvensene av denne hendelsen» (Aven, 2023).

Risiko er knyttet til mulige avvik fra våre mål. Terje Aven sier at «risiko er knyttet til konsekvensene av aktivitetene og tilhørende sannsynlighet». Risiko kan både være positivt og negativt, likevel er det mest naturlig å sette søkelyset på det negative (Digdir, 2023).

Ettersom det er mest vanlig å tenke på risiko som noe negativt, påvirker dette investeringer ved at dersom risikoen er høy vil det heller ikke være gunstig å investere. Dersom det da blir høy risiko innenfor en næring vil dette gjøre det mindre attraktivt å skulle investere i denne næringen. For å få investorer til en næring er det viktig å ikke ha en for høy risiko, men heller være mer stabil (Digdir, 2023).

Risiko brukes ofte som et synonym med begrepet usikkerhet, grunnen for dette er at fremtiden er ukjent og usikker. Det vil alltid være en viss sannsynlighet for at ting ikke går helt som en hadde planlagt. Risikoelementene vil være mer komplekse når investeringene strekker seg over tid, da vil usikkerhetene øke. Når det er snakk om skreddersydde investeringer har de også den ulempen at det mange ganger kan være en usikkerhet knyttet til ferdigstillingen av investeringene. Dersom bedriften skulle ønske å selge slike investeringer, er det også sjelden de er verdifulle for andre (Hansen, 2018, s. 64). Det som menes med skreddersydde investeringer er investeringer som er tilpasset en persons spesifikke økonomiske situasjon og investeringsmål. Eksempel på dette kan være investeringer i anlegg i bygder som ikke vil ha verdi dersom oppdrettsnæringen ikke er der og skaper verdikjeder.

Begrepet risikoaversjon sier noe om individets holdninger til risiko. En risikoaversjon er motviljen til å ta risiko, det er en slags preferanse for å velge sikker inntekt framfor usikker inntekt. Det vil si at man heller vil velge en lav sikker inntekt, fremfor en høyere usikker inntekt. De fleste mennesker er risikoaverse, som vil si at de foretrekker å unngå risikoer, og dermed heller velger å ta mindre risikofylte beslutninger (NOU 1994: 6, kapittel 4).

2.4 Overskudd og egenkapital

Overskudd og egenkapital er også faktorene som er relevante i denne oppgaven. «Overskudd blir definert som forskjellen mellom en virksomhets totale inntekter og de kostnadene de har hatt i løpet av et regnskapsår» (Langseth, 2021). Investorer ønsker vanligvis å maksimere overskuddet fra investeringene sine (Langseth, 2021).

Haavelmo publiserte allerede i 1940 en rekke korte artikler innenfor investeringsteori. Hans hovedverk «A Study in the Theory of Investment» ble ikke utgitt før i 1960.

I denne teorien så han for seg en modell med profittmaksimerende firma, som hadde en gitt sekvens av produktpriser, faktorpriser og rentenivå. En bedrift ønsker et optimalt kapitalnivå. Dette kapitalnivået vil enten være likt eller ulikt nivå fra hva bedriften har hatt fra tidligere perioder (Haavelmo, 1960).

Et av hovedpoengene til Haavelmos investeringsstrategi er at fra profittmaksimerende atferd til bedrifter, kan du finne ut hvilket realkapitalvolum bedriften ønsker. Strategien går ut på at «investeringene er raten av endring i kapitalnivået per enhet tid». Dersom bedriften ønsker mer realkapital, er det ønskede realkapitalvolumet større enn det eksisterende. Dermed blir realinvesteringer dividert på hvor fort kapitalvarene kan leveres. Dette vil si at kapitalnivået enten vil være uendret eller gjøre et hopp til et nytt nivå. Dette gjør at endringsraten per tidsenhet vil være uendelig. Dette blir blant annet bestemt av kapasitetsutnyttelse i den kapitalvareproduserende delen av økonomien (UIO, 2011).

Lønnsomme investeringer gir økt overskudd. Dette overskuddet går inn som opptjent egenkapital. Egenkapital kan beskrives som en virksomhets eiendeler minus gjeld. Egenkapital består dermed av innskutt og opptjent egenkapital som blir oppgjort hvert år (Gårseth-Nesbakk, 2020). Når egenkapitalen øker, kan den finansiere økt investering. Egenkapital referer dermed til den delen av investeringen som er finansiert av eierandel. Høyere eierandel i en investering betyr som oftest også at investeringen er mindre risikabel. Dette er fordi da har investorer mer penger investert i prosjektet, noe som kan gjøre det mindre sannsynlig at de vil miste hele investeringen (UIO, 2011).

2.5 Økonomisk vekst i næringen

Økonomisk vekst i en næring referer til en økning i produksjon, sysselsetting og inntekt innenfor næringen. Dette kan skje på flere måter, for eksempel ved å øke produksjonen, redusere kostnader eller øke etterspørselen etter sine produkter. Økonomisk vekst i en næring kan ha flere ringvirkninger for resten av økonomien, som at bedrifter kan øke sysselsettingen og investere i ny teknologi og utstyr. Dette kan igjen føre til økt produktivitet og høyere inntekter for bedriftene. Økonomisk vekst kan også ha noen negative ringvirkninger som økt forurensning eller overforbruk av naturressurser (Thomassen, 2022).

I den tradisjonelle vekstteorien er økonomisk vekst produksjonsnivået avhengig av innsatsen av arbeidskraft og kapital, i tillegg til det teknologiske nivået. Den nye vekstteorien skiller seg ut da investeringer i ny kunnskap og teknologi blir foretatt av personer og bedrifter som ønsker å oppnå økt lønnsomhet. Det kan føre til at det blir foretatt investeringer som ikke er samfunnsøkonomisk lønnsomt, men som i hovedsak gagnar egen lønnsomhet (NOU 2000: 7).

Solow (1956) formulerte opprinnelig den tradisjonelle vekstteorien slik at produksjonen er avhengig av innsatsen av arbeidskraft og kapital. Den tar utgangspunkt i en gitt teknologi, og ser på produksjonen per arbeider og produksjonsenhet, da kan produksjonen og den økonomiske veksten økes gjennom investeringer i realkapital. Etter hvert som kapitalbeholdningen øker vil lønnsomheten av investeringer imidlertid avta, dette gjør at

veksten i kapitalbeholdningen og produksjon vil flate ut. Blir det derimot introdusert teknologiske framskritt og produktivetsforbedringer i modellen, vil den økonomiske veksten likevel fortsette. Dette skjer både ved at produktivetsforbedringer i seg selv gir økt økonomisk vekst, og ved at økt produktivitet øker lønnsomheten av investeringer og derved gir grunnlag for ytterligere økninger i kapitalbeholdningen (NOU 2000: 7).

Viktige faktorer bak økonomisk vekst er dermed realkapital og teknologi. For at økonomisk vekst skal skje må det være investeringer, uten de stagnerer veksten. For at personer skal ønske å investere trenger de forutsigbare rammeverk som gjør at de våger å satse (Opstad, 2020, s. 322).

2.6 Beslutningspsykologi

Beslutningspsykologi er studiet av hvordan mennesker tar beslutninger. Det er en rekke faktorer som påvirker beslutningsprosessen, som kognitiv skjevhet, risikovurdering, og emosjonell påvirkning. Kognitiv skjevhet er tendensen til å tenke på en bestemt måte, selv når det ikke er logisk eller rasjonelt (Svartdal, 2023). Risikovurderingen referer til hvordan mennesker vurderer risiko og belønning når de tar beslutninger. Emosjonell påvirkning referer til hvordan følelser kan påvirke beslutningsprosessen, og hvordan følelser kan overstyre logikk og fornuft (Digdir, 2023).

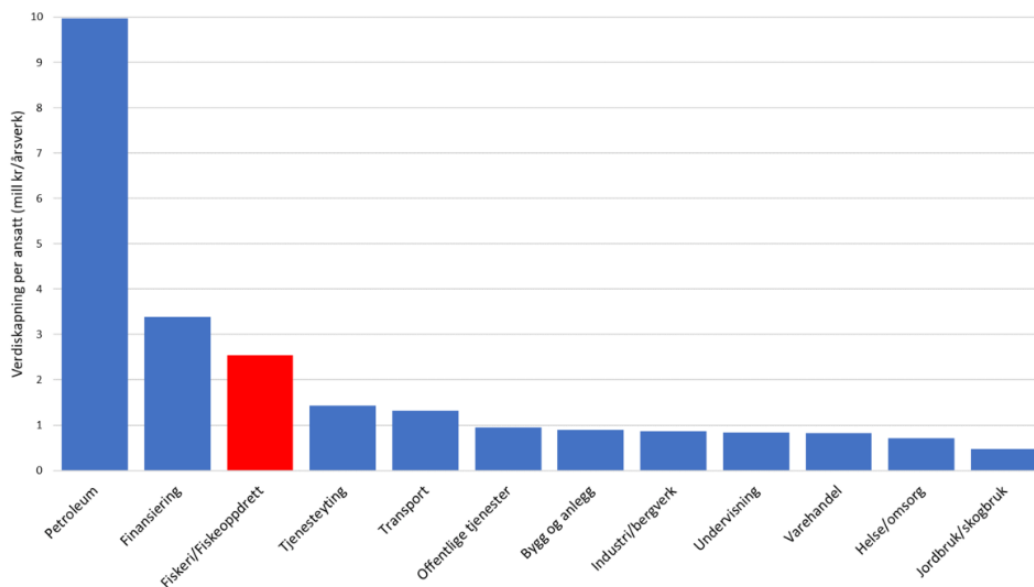
Økonomer er usedvanlig opptatt av hvordan mennesker tar beslutninger. Det er en fordel for de å vite hvordan mennesker tar valg, når de skal forsøke å forutsi hvilke valg de vil ta i fremtiden. Mennesker er likevel ikke like rasjonelle som modellen om det rasjonelle menneske vil forutsi (psykologforeningen.no).

Ettersom mennesker ofte er veldig irrasjonelle er det i mange sammenhenger vanskelig å se for seg at et mennesker har gjort beslutninger hvor det har ligget en kost-nytte-analyse til grunn. Likevel blir det ofte konkludert med at mennesker tar rasjonelle valg ettersom de tar valg hvor nytten er større enn hva kostnaden ville ha vært i det valget (Hesselberg, 2021).

2.7 Miljøtrusler ved oppdrettsnæringen

Oppdrettsindustrien i Norge er stor. Det er en viktig næring langs kysten som gir mange arbeidsplasser. Næringen gir imidlertid ikke bare arbeidsplasser, den gir også store trusler for både miljøet i fjordene og villaksen (Naturvernforbundet, 2020).

I dag produseres det aller meste av oppdrett av laksefisk intensivt i åpne merder i sjøen. En merd er en 20-80 meter dyp notpose som holdes utspent av et flytende rammeverk. I Norge drives fiskeoppdrett hovedsakelig langs kysten. Næringen bidrar til å dekke matbehovet til en voksende verdensbefolkning. (Misund, 2023).

Figur 5: Verdiskapning per årsverk for ulike næringer (SSB, 2018)

Oppdrett i åpne merder i sjø skaper store utfordringer for miljøet. Utfordringene stammer fra rømt oppdrettslaks, lakselus og utslipp fra anlegg. Problemet med rømt oppdrettslaks er at de finner veien opp i elvene og gyter her sammen med villaksen. Dette forandrer den lokale elvebestandens genetiske sammensetning som er blitt tilpasset gjennom tusenvis av år. Lakselusen utgjør en trussel mot villaksen ved at lusa lever på oppdrettslaksen i fjorden, og sprer seg enkelt ut fra de åpne anleggene. Enorm oppblomstring av lakselus i norske fjordområder fører til masse mord av laksesmolt, sjørøye og sjørørret i fjordene. I oppdrettsanleggene blir det brukt miljøgifter for å hindre begroing av anleggene, det blir

også brukt medisiner på laksen for å forhindre lus. I åpne anlegg lekker da dette fritt ut i fjorden og forurenses den (Naturvernforbundet, 2020).

Figur 6: Bilde av åpne merder i sjø (Hofseth, 2023)

2.8 Bærekraftig oppdrettsnæring

Bærekraft er et begrep som har blitt mye brukt de seneste årene. Grunnen til dette er at vi har blitt mer bevisste på at våre handlinger og beslutninger har en direkte innvirkning på planeten vår, og dens beboere. De seneste årene har vi sett en økning i miljøproblemer som klimaendringer og forurensning. Bærekraft handler derfor om å ta hensyn til miljøet, samfunnet og økonomien i alle beslutninger vi tar, slik at vi kan opprettholde en balanse mellom disse faktorene (FN, 2021).

Den tradisjonelle løsningen med å drive oppdrett i åpne merder i sjø skaper som nevnt store miljøproblemer. De seneste årene har det kommet to nye måter å drive oppdrett på som skal være mer miljøvennlig. Det er lukket løsning i sjø, kalt «egget» og landbasert oppdrettsløsning (Eide, 2022).

Lukket oppdrettsløsningen i sjø, kalt «egget» er en type oppdrettsanlegg hvor fisken holdes i et lukket system som gir bedre kontroll over miljøet og reduserer risikoen for sykdom og

forurensning. Systemet i denne oppdrettsløsningen gjenbraker vann og bruker avansert filtreringsteknologi for å opprettholde vannkvaliteten, den kan også bidra til å redusere avhengigheten av antibiotika og andre kjemikaler. Lukket oppdrettsløsning kan derfor være en mer bærekraftig og miljøvennlig måte å produsere fisk på, og dermed redusere økologiske fotavtrykk etter oppdrettsnæringen. Den lukkede løsningen har ulemper ved at den inkluderer en høyere oppstartskostnad og driftskostnader grunnet behovet for teknologi og energi (Eide, 2022).

Figur 7: Bilde av "egget" (Hofseth, 2023)

Landbasert oppdrettsløsning er en type oppdrettsanlegg der fisken holdes i store tanker eller bassenger på land. Den landbaserte oppdrettsløsningen har mange av de samme fordelene og ulempene som den lukkede løsningen. Den landbaserte løsningen bruker avansert teknologi for å kontrollere miljøet og vannkvaliteten. Den bruker også filtreringsteknologi for å redusere avhengigheten av antibiotika og kjemikaler. Landbasert oppdrettsløsning er også mer miljøvennlig og bærekraftig enn den tradisjonelle åpne merden. Dette er fordi den ikke har like mye forurensning og det er lettere å kontrollere miljøet. Ulempene ved landbasert oppdrettsløsning er de samme som ved lukket løsning, nemlig høye oppstartskostnader og driftskostnader grunnet behovet for teknologi og energi (Taranger, 2021).

Figur 8: Bilde av landbasert oppdrett (Hofseth, 2023)

3. Metode

Metodedelen vil ta for seg det metodiske fundamentet for oppgaven. Først vil det bli redegjort for studiens forskningsdesign, deretter vil metoden for datainnsamlingen presenteres, blant annet fremgangsmåten for dybdeintervjuet. Begrepsoperasjonalisering og validering vil også bli belyst.

3.1 Valg av metode

Vi har forskning for å frembringe gyldig og troverdig kunnskap om virkeligheten. Forskningsmetode er en systematisk tilnærming for å samle og analysere data, dette kan hjelpe forskere å unngå feil og forvrengninger i dataene. Jacobsen definerer metode som «hvordan vi bør gå fram for å samle inn empiri om virkeligheten på best mulig måte, slik at empirien er troverdig og svarer på spørsmål» (Jacobsen, 2022 s. 16).

Metode dreier seg dermed om innhenting av data (empiri) slik at vi kan si noe om virkeligheten. Empiri bør alltid tilfredsstillende to krav. Den må være gyldig og relevant, slik at man kan få troverdige og pålitelige resultater (Jacobsen, 2022, s. 17). Det som menes med gyldighet og relevans er at vi faktisk får svar på de spørsmålene vi har stilt. Gyldighet deles inn i intern og ekstern gyldighet. Intern gyldighet betyr at det er dekning i empiri for å trekke en konklusjon. Ekstern gyldighet går ut på om resultater fra et avgrenset område også er gyldig i andre sammenhenger. Pålitelighet og troverdighet betyr at undersøkelsen er til å stole på (Jacobsen, 2022, s. 17).

Undersøkelser deles inn i kvantitativ og kvalitativ metode. Kvantitativ metode omfatter datanalyse på tall og det som er målbart. Den resulterer ofte i statistikk med ulike variabler som kan framstilles i form av tabeller og grafer. Kvalitativ metode går mer i dybden for å få svar på hvordan og hvorfor, og framstilles med ord.

I denne oppgaven er det valgt å bruke kvalitativ metode for å samle inn empiri. Metoden ble valgt ettersom kvalitativ metode gir mer detaljert innsyn i hvordan den aktuelle bedriften ser på problemstillingen til oppgaven. Det gir også mulighet til å utforske emnet på en dypere måte enn om det hadde blitt valgt kvantitativ metode. Ved kvalitativ metode får vi også fanget opp detaljene og konteksten til problemstillingen. Dette gjør at vi vil få en mer inngående forståelse av emnet.

Det finnes flere metoder å skulle samle inn kvalitative data. Eksempel på dette er eksisterende kvalitative kilder, det individuelle åpne intervjuet, fokusgruppeintervju og observasjon. I denne oppgaven ble det individuelle dybdeintervjuet valgt.

Individuelt dybdeintervju ble valgt for å få samlet detaljert informasjon om Hofseth Internationals holdninger, opplevelser og oppfatninger. Videre gir et individuelt dybdeintervju gode muligheter for å komme med oppfølgings spørsmål under intervjuet.

3.2 Forskningsdesign

I starten av studiet avgjøres det hvem og hva som skal undersøkes, i tillegg avgjøres det hvordan prosessen bak undersøkelsen skal foregå. Valgte premisser vil dermed danne basen for studiens forskningsdesign som skal fremstille hvordan valgt problemstilling skal besvares og belyses. Valgt forskningsdesign vil være elementært i bakgrunnen for metoden som anvendes for å samle inn data.

Weick (1996) hevder at ulike forskningsdesign representerer en avveining mellom hva man ønsker å oppnå; statistisk formell generalisering eller presisjon. De aller fleste empiriske studier har et kausalt siktemål, ved slike studier er det derfor viktig at forskeren tenker nøye gjennom hvordan forskningsdesignet tilfredsstillende de grunnleggende kravene til kausalitet (Jacobsen, 2022, s. 102). Her kommer de tre grunnleggende kravene for kausalitet:

- Samvariasjon mellom årsak og virkning
- Årsak må komme før virkning i tid
- Vi må kunne kontrollere for alle andre mulige årsaker

Innenfor kvalitativ metode skiller man mellom fire typer forskningsdesign: casedesign, etnografisk design, fenomenologisk design og Grounded Theory-design. I denne oppgaven vil det bli brukt fenomenologisk forskningsdesign, den baserer seg på å studere virkeligheten slik mennesker oppfatter den. Her blir individenes egne erfaringer og forståelser av fenomen vektlagt (Dalland, 2020, s.65).

Fenomenologisk forskningsdesign starter med å samle inn detaljerte beskrivelser av menneskers erfaringer, i denne oppgaven er det gjort med dybdeintervju. En viktig faktor innen fenomenologisk forskningsdesign er å undersøke og prøve å forstå verden fra deltakerens perspektiv. Det er derfor viktig at forskeren er bevisst på egne begrensninger som relaterer til dens egne holdninger og forventninger til studien, slik at ingen funn blir oversett. Det må dermed gjennomgås kritiske beslutninger slik at språket ikke mister sin opprinnelige mening (Dalland, 2020, s.65).

Det er hensiktsmessig å basere denne studien på et fenomenologisk design ettersom man ønsker Hofseth sine subjektive perspektiver og oppfatninger, samt en dypere forståelse av hvordan de opplever innføringen.

Forskningsmodellen blir basert på tidligere teori, som også vil tolkes i lys av oppgaven. Oppgaven starter med å samle inn kunnskap ved å gå fra virkeligheten (empiri) til teori. Oppgaven benytter da en induktiv tilnærming, ved en slik tilnærming er det viktig at forskeren har et åpent sinn (Tranøy, 2021). Denne metoden vil være gunstig for oppgaven for å se om det er sammenheng mellom den nye grunnrenteskatten og fremtidige investeringer.

3.3 Utvalgsprosess og rekruttering av informanter

En sentral utfordring innen kvalitative metode er at vi ikke kan studere alt alle gjør til enhver tid, ettersom dette i seg selv er ganske ressurskrevende. Når man foretar et utvalg vil det alltid være svakheter, for eksempel vil det være usikkert om vi har fått med de riktige enhetene, eller om det er noen som mangler (Jacobsen, 2022, s. 192).

I kvalitative intervjustudier velger man hovedsakelig informanter som vil kunne uttale seg på en reflektert måte om aktuelt tema. Informantene er derav strategisk utvalgt for å representere ønsket populasjon (Tjora, 2021, s. 120). Utvalget av enheter vil i stor grad bestemme hvilken informasjon vi får inn. Derfor er det viktig å være oppmerksom på hvem og hva vi undersøker (Jacobsen, 2022, s. 204). Det finnes ikke et øvre eller nedre sjikt for antall informanter en bør samle inn data fra, det påpekes heller at en som forsker burde fokusere på å sikre et relevant utvalg av respondenter (Johannessen, 2010, s. 210).

I denne oppgaven ble det valgt å rekruttere en nøkkelperson i ledelsen til Hofseth International ettersom denne personen vil ha unike og verdifulle perspektiver på det gitte emnet, og deres erfaringer og kunnskap kan gi innsikt som ikke kan fås fra andre kilder. Det er viktig at denne nøkkelpersonen har mye kunnskap om den gitte problemstillingen og god kjennskap til bedriften innenfor problemstillingens berørte områder.

3.4 Datainnsamling

Den mest anvendte datagenereringsmetoden innen kvalitativ forskning er inndelt i ulike former for intervju (Tjora, 2021, s. 150). I denne oppgaven ble det brukt et individuelt dybdeintervju av en nøkkelperson i ledelsen til Hofseth International for å få samlet inn primærdataen. Dataen som ble samlet inn her fungerer som en base for å kunne avklare temaet. Fokuset blir dermed omfanget av fenomenene som blir avdekket i den kvalitative tilnærmingen (Jacobsen, 2022, s. 158).

I denne oppgaven ble dybdeintervjuet gjennomført som et åpent individuelt intervju. Innen åpne individuelle dybdeintervju legges det ingen eller svært få begrensninger på hva respondenten kan si. Når man har slike intervju er det viktig å ivareta integriteten til de personene som intervjues både under selve intervjuet, og i etterkant av intervjuet (Fangen, 2022).

Det åpne individuelle intervjuet kan gjennomføres på forskjellige måter. Tradisjonelt er intervjuet forbundet med et personlige intervju som foretas i et møte ansikt til ansikt mellom intervjueren og den som skal intervjues (Jacobsen, 2022, s. 163). Ettersom vi de siste årene har hatt en stor elektronisk fremgang, spesielt etter Covid-19 har enda flere blitt vant til å bruke elektroniske hjelpemidler. Dette har ført til at vi nå kan gjennomføre det individuelle åpne intervjuet både som web-basert intervju med bilde ved bruk av Zoom, Teams, telefon, chat, e-post eller lignende, i tillegg til det fysiske intervjuet ansikt til ansikt.

Det er fordeler og ulemper med alle metodene. Velger man for eksempel et fysisk ansikt til ansikt-intervju, vil dette være veldig ressurskrevende både med tanke på tid og høye kostnader. Fordelen med å velge det fysiske intervjuet er at det er lettere for den som intervjues å skulle få tillit til den som intervjuer. Velger man intervjuer ved hjelp av de elektroniske hjelpemidlene vil dette være mindre ressurskrevende både med tanke på tid og lavere kostnader. Ulempen her blir at tilliten mellom den som intervjues og intervjueren kan bli mindre.

I denne oppgaven er det kun en som skal bli intervjuet. Det vil derfor ikke bli for ressurskrevende å skulle velge et fysisk intervju ansikt til ansikt, ettersom fysisk intervju er den intervjuetypen som har de fleste fordelene med tanke på å etablere tillit og åpenhet hos den som skal intervjues. I tillegg gir fysiske intervjuer ofte bedre flyt i samtalen, det er ofte mindre distraksjoner og man vil ha bedre kontroll over intervjusituasjonen.

Når man skal gjøre et fysisk intervju er det viktig å tenke på hvor intervjuet skal foretas. I metodelitteraturen skilles det ofte mellom to intervjusteder, det er en naturlig og en kunstig kontekst (Jacobsen, 2022, s. 168). En kunstig kontekst kan være en rolig og avslappet atmosfære. Velger man derimot den naturlige konteksten vil det ofte være en plass den som intervjues føler seg hjemme. I og med at denne oppgaven omhandler jobbforhold vil det naturlige intervjustedet være et kontor eller møterom på arbeidsplassen.

Dette intervjuet fant sted på et møterom hos Hofseth International. Å velge en naturlig kontekst kan gi verdifull innsikt i hvordan personen faktisk reagerer på situasjonen fremfor å bare rapportere om det.

Struktureringen av kvalitative intervju kan ha forskjellige grader av åpenhet. Generelt bør ikke det åpne intervjuet være så strukturert at det består av en forhåndsbestemt rekke av spørsmål med faste svaralternativ (Jacobsen, 2022, s. 166). Det bør likevel ha en form for struktur, gjerne gjennom en oversikt over hvilke tema man skal innom, samt mulighet for å komme med oppfølgingsspørsmål.

Dybdeintervju kan i grove trekk deles inn i tre dimensjoner: En oppvarmingsfase, en refleksjonsfase og en avrundingsfase. I oppvarmingsfasen blir det stilt enkle og konkrete spørsmål, som er med på å ufarliggjøre intervjusituasjonen. Videre fortsetter man med refleksjonsfasen, denne fasen danner fundamentet til intervjuet. Her vil man gå i dybden av problemstillingen, gjerne i flere sekvenser. Til slutt avslutter man med avrundingsfasen. Denne fasen leder gjerne oppmerksomheten vekk fra tidligere refleksjon, og er med på å normalisere kommunikasjonen mellom partene (Tjora, 2021, s. 165).

3.5 Dybdeintervjuets gjennomføring

I forkant av intervjuet ble det laget en intervjuguide. Intervjuguiden ble laget for å strukturere intervjuet i forkant (Vedlegg 1). Intervjuet er semistrukturert som vil si at spørsmålene er forhåndsbestemt, og de blir stilt i en gitt rekkefølge. Semistrukturert intervju gir også grunnlag for å stille oppfølgingsspørsmål underveis, som ikke nødvendigvis er bestemt på forhånd (Academicwork, 2023). Dette blir gjort ettersom enkelte av spørsmålene kan kreve mer utdypende spørsmål for å innhente informasjonen man er ute etter. Det vil si at hovedspørsmålene er strukturert som åpne spørsmål, slik at man sikrer at informanten blir stimulert til individuell refleksjon.

I selve intervjuet bestod strukturen av en moderator som styrte både intervjuet og dialogen med informanten. En moderator er en person som leder intervjuet og sørger for at det går jevnt og effektivt. For å fange opp elementene under intervjuet ble det tatt notater, samt tatt et lydopptak ettersom det kan være utfordrende for intervjuer å få med seg all informasjonen under intervjuet (Tjora, 2021, s. 167). Informanten ble i forkant av intervjuet informert om at det ville bli tatt lydopptak, samt til hvilket formål, og informanten gav sitt samtykke til dette.

Tidsrammen på intervjuet ble i forkant satt til 60 minutter. Ettersom problemstillingen til oppgaven konsentrerer seg konkret på Hofseth International, startet møtet med å få en gjennomgang og informasjon av bedriften. Etter dette var det 40-50 minutter med aktiv intervjutid, her var det god tid for informanten til å reflektere over de ulike temaene/spørsmålene som ble stilt. Som nevnt ble intervjuet gjennomført fysisk ansikt til ansikt, dette ble gjort for å få best mulig flyt og åpenhet rundt temaet. Intervjuet ble gjennomført på et møterom hos bedriften slik at det ble et mest mulig naturlig oppholdssted med tanke på problemstillingen.

Intervjuet ble delt inn i tre hoveddeler. Intervjuet startet med å gi praktisk informasjon rundt gjennomføringen. Deretter ble det stilt faktabaserte innledningsspørsmål som krevde liten refleksjon. Dette ble anvendt for å skape en tillitsbasert relasjon, og dermed en mer naturlig overgang til refleksjonsspørsmålene (Tjora, 2021, s. 170). I neste del av intervjuet ble

hovedspørsmålene stilt. Her var det stort rom for informanten til å reflektere over de stilte temaene. I tillegg var det også mulighet for å komme med oppfølgingsspørsmål. Intervjuet ble avsluttet med å spørre informanten om han hadde noe informasjon han ønsket å tillegge som hadde relevans for oppgaven. Avslutningsvis ble det takket for deltakelsen, som skapte en naturlig og uformell prat, samt en naturlig avslutning på intervjuet.

3.6 Datanalyse

Kvalitative forskningsdesign har gjerne store datamengder. Det er dermed hensiktsmessig å organisere materialet for å skape en god oversikt over mengden med data. I denne oppgaven er det brukt fenomenologisk design, ved en slik tilnærmingen analyserer man vanligvis datamaterialets meningsinnhold. Det som blir sentralt i en slik tilnærming er at man ønsker å lese innsamlet materiale med hensikt om å få en forståelse for og en dypere mening om informantens tanker (Johannessen et al., 2010, s. 174).

Når man gjør en analyse av meningsinnhold består den gjerne av fire steg:

1. Helhetsinntrykk
2. Koder, kategorier og begreper
3. Kondensering
4. Sammenfatning

Stegene for analyse av meningsinnhold som er nevnt ovenfor omfatter hovedstrukturen til systematisk tekstkondensering. Det første steget starter med helhetsinntrykk. Dette handler om å identifisere sentrale temaer innenfor datamateriale for å danne en oversikt over materialet sin helhet. Deretter går en inn på forskerens tolkning og sammenfatning av materialet. Videre omhandler steg to koder, kategorier og begreper, slik at forskeren kan identifisere meningsbaserte elementer. Dette blir gjort for å sile ut irrelevant informasjon for oppgaven, slik at informasjonen som havner utenfor problemstillingen ikke blir vektlagt. Det blir gjerne markert med kodeord for tematikken som angir hvilken informasjon materialet gir. Dette defineres som koding. I det tredje steget, kondensering, tar forskeren utgangspunktet i den gjennomgåtte kodingen. Dette blir gjort for å kunne abstrahere

meningsinnholdet i kodene, det vil si å utvikle kategorier som gjerne er mer abstrakte enn selve kodingen. Denne abstraheringen forkorter materiale enda mer. I det siste og fjerde steget, sammenfatter, eller re-kontekstualiserer, man datamaterialet. Her gjengir man dermed materialet ved å tilegne det nye begreper og beskrivelser (Malterud, 2003). Funn som blir gjort ved innhenting av datamateriale skal også drøftes opp mot eksisterende teori og empiri.

3.7 Kvalitet i kvalitativ metode

I enhver forskning er det viktig at forskeren kan validere arbeidet sitt. Det vil si at en må kunne evaluere kvaliteten av anvendt metode for å vurdere påliteligheten av funnene. En evaluering innenfor kvalitativ metode vurderer kvaliteten på bakgrunn av etiske problemstillinger, pålitelighet, troverdighet og metodiske utfordringer som kan oppstå underveis i et forskningsprosjekt (Johannessen et al., 2010).

3.8 Forskningsetikk

Forskningsetikk handler om de moralske verdiene og normene som legger grunnlaget for vitenskapelig praksis. De moralske normene handler om forskerens egen atferd, og hvilket hensyn man tar til informanten, samt samfunnsansvaret som foreligger. Det forekommer etiske problemstillinger som bør belyses spesielt i forskning som direkte berører mennesker. Innen kvalitativ metode er det derfor ofte det kommer opp etiske betraktninger det bør tas stilling til (Johannessen et al., 2010).

3.9 Pålitelighet (reliabilitet)

Med pålitelighet menes det at undersøkelsen må være til å stole på. Det som menes med dette er at undersøkelsen må være gjennomført på en troverdig måte, og at denne måten

vekker tillit. Det vi ønsker fra en undersøkelse er dermed resultater som er relevante og riktige, og derfor til å stole på (Jacobsen, 2022 s. 17). For å oppnå dette er det viktig at man gjennomfører undersøkelsen på riktig måte, gjennom metode. «Metode tvinger oss til å gå gjennom spesielle faser når vi gjennomfører en undersøkelse» (Jacobsen, 2022, s. 17).

I forbindelse med utforming av spørsmålene vil forskeren sine forkunnskaper være fordelaktig. Likevel kan det være negativt, og det er viktig å ta i betraktning at dette kan føre til forutinntattheter som kan styres av personlige, politiske eller andre relevante faktorer (Tjora, 2021, s. 170). Videre bør det også drøftes hvorvidt fellestrekk mellom intervjuer og intervjuobjekt kan styre intervjuets retning, eller eventuelt tilgang til utvalg, analyse og resultater. Man konstaterer at det foreligger et teoretisk grunnlag i forkant av datainnsamlingen, likevel er det viktig å ta i betraktning det faktumet at forskning kan avvike fra empirien.

For å unngå at spørsmålene og datainnsamlingen ikke blir påvirket av slike forutinntattheter, ble spørsmålene formulert i ganske åpen grad, slik at informanten gjør sine egne refleksjoner. Gjennom intervjuprosessen er det viktig å være nøye på å formulere hovedspørsmålene med den hensikt å få målt ønskelige faktorer. I tillegg er det viktig å stille oppfølgingsspørsmål som får informanten i riktig retning der det skulle være nødvendig.. Det sikrer at informanten ikke svarer på noe som havner utenfor oppgaven, og sørger for at datainnsamlingen måler de riktige faktorene oppgaven er ute etter. Til slutt er det viktig å være oppmerksom på mulige feilkilder og ta hensyn til dem i analysen av dataene.

3.10 Intern gyldighet (validitet)

Det som menes med gyldighet og relevans er at den empirien man samler inn, faktisk gir svar på det eller de spørsmålene vi har stilt. Intern gyldighet går dermed ut på hvorvidt vi har dekning i våre data (empiri) for de konklusjonene vi trekker (Jacobsen, 2022, s. 17). Det er her viktig å fokusere på om beskrivelsen er sann, og hvorvidt sammenhengene er reelle.

Her er det viktig å stille spørsmål ved hvorvidt det er samsvar mellom virkeligheten og forskerens beskrivelse av virkeligheten, det er dette som kalles validering. Det er viktig at forskeren er kritisk til spørsmål, og stiller seg kritisk til at det er de rette kildene som er vurdert og det er innhentet informasjon fra. I tillegg er det viktig at forskeren ikke misforstår den innsamlede empirien, og vurderer om sammenhengen av funnene er reell (Jacobsen, 2022, s. 241).

3.11 Ekstern gyldighet (validitet)

Ekstern gyldighet og relevans handler om at resultater fra et avgrenset område også er gyldig i andre sammenhenger. Den sier noe om i hvilken grad funnene vi kommer fram til kan generaliseres til å gjelde i andre sammenhenger, dette blir gjerne kalt for overførbarhet. Kvalitative metoder sin styrke er teoretisk generalisering, det vil si at man avdekker fenomener, etablerer kausalmekanismer og avdekker spesielle forutsetninger for at noe skal ha effekt (Jacobsen, 2022, s. 255).

Det som er vanskelig å si er om funnene man kommer fram til også kan gjelde i andre kontekster. Årsaken til dette er at man som oftest bare undersøker noen få enheter for et spesielt formål. For at overførbarheten av funnene som er gjort skal være mulig, må det være representativt for den sammenhengen vi ønsker å overføre det til (Jacobsen, 2022, s. 256).

I denne oppgaven er det interessant om funnene som blir gjort kan overføres til hele havbruksnæringen, og ikke bare til Hofseth International. Det blir derfor viktig å se på om det er representativt for hele næringen, og i tillegg om funnene kan generaliseres.

3.12 Metodiske utfordringer ved datainnsamling

I løpet av forskningsprosessen er det flere metodiske utfordringer som er verdt å belyse. For at forskningen skal være gjort med kvalitet må vi tro at det som rapporteres både gjenspeiler

dem som har blitt undersøkt, og en underliggende virkelighet (Jacobsen, 2022, s. 259). Det er dermed viktig at forskeren har fått tak i riktig informasjon, og at det ikke er forskerens syn på virkeligheten vi får, men synet til den som intervjues. I tillegg er det viktig at resultater ikke blir påvirket av unøyaktighet.

Teori som blir forankret i lys av oppgaven baserer seg gjerne på meningsforklaringer, som igjen forutsetter at mennesker er rasjonelle. Det som er viktig å ta i betraktning når man jobber med innsamlet empiri, er at mennesker ikke nødvendigvis er fullstendig rasjonelle beslutningstakere.

4. Presentasjon av datamateriale

I dette kapittelet vil oppgaven presentere funnene som kom fram under datainnsamlingen. Resultatene er inndelt i de overordnede temaene fremtidsutsikter og investering. Funnene vil bli presentert etter forskningsspørsmålene. Oppgaven vil starte med forskningsspørsmål 1, så ta for seg forskningsspørsmål 2. Til slutt vil validiteten mellom Hofseth og resten av havbruksnæringen bli presentert.

4.1 Forskningsspørsmål 1

Hvordan påvirker grunnrenteskatten framtidsutsiktene til Hofseth International?

Under intervjuet ble det stilt ulike spørsmål knyttet til grunnrenteskatten. Det ble stilt spørsmål om hvordan denne skatten påvirket Hofseth International, samt hva den gjorde med fremtidsutsiktene innen næringen. Ut fra de spørsmålene som ble stilt var det ønskelig å finne ut hvordan skatten påvirket framtidsutsiktene, men også påliteligheten til staten. Dette ble gjort for å finne ut om det var en årsakssammenheng mellom grunnrenteskatten og framtidsutsiktene.

For å finne ut hvordan grunnrenteskatten vil påvirke fremtidsutsiktene til Hofseth International, startet spørsmålene med å finne ut hva som var målsettingen. Her kommer det fram at de har en målsetting om å bli verdens mest bærekraftige sjømannsselskap, i tillegg har de ei langsiktig målsetting om å oppdrette og prosessere 200 tusen tonn fisk, dette vil da bli ei firedobling av prosesseringa og nesten 15 ganger av oppdrett i sjø i forhold til hva Hofseth International har i dag.

Deretter gikk spørsmålene videre på om grunnrenteskatten vil ha betydning for lønnsomheten, og om innføringen vil virke direkte eller indirekte. Ved høye priser og høy inntjening vil skattebelastningen bli stor, noe som påvirker lønnsomheten direkte. Videre viser det seg at grunnrenteskatten ikke er helt nøytral på bakgrunn av følgende:

Innspill fra respondenten:

«Grunnrenteskatten vil ikke være helt nøytral dersom du får negative kontantstrømmer. Ved negative kontantstrømmer skal man få tilbakebetalt skatt fra staten. Ved den nye lakseskatteinnføringen vil man ikke få tilbake på skatten, selv ved negative kontantstrømmer».

Videre kommer det fram at dersom sjøbasert oppdrett vil bli for hardt beskattet, vil dette føre til at man vil gå over til å drive oppdrett på andre måter, blant annet med oppdrett på land. Dette er noe som allerede har startet, ved Salmon Evolution. Når teknologien tilsier at dette er noe som kan skaleres opp, vil dette også skje. Dette er noe som foregår på land og ikke sjøen, og havner dermed utenfor grunnrenteskatten.

Hofseth International har også startet opp med noe som heter «egget», dette er et lukket oppdrettsanlegg i sjøen som tar inn vann fra bunnen av egget, og pumper vannet ut gjennom toppen. Det er fortsatt usikkerhet rundt om denne løsningen vil bli påvirket av grunnrenteskatten. En slik løsning er mer kostbar å drive enn dagens åpne oppdrettsanlegg. På en annen side er dette et godt alternativ, da anleggene fortsatt kan etableres på de samme lokasjonene som i dag. Videre har ikke teknologien kommet så langt enda at en vet hvordan en slik løsning vil fungere biologisk. Et problem er blant annet når fisken skal gå

over i sjøfasen og hvordan den vil tåle dette. At fisken skal gå over i sjøfasen vil si at den går fra ferskvann til saltvann. Dette blir gjort for at fisken skal ha tilgang til større mengder mat og mer plass til å vokse, noe den får i sjøen. Dette bidrar til å øke sjansene for at fiskene overlever, og blir til sunne og levedyktige voksne laks.

Ut fra svarene og samtalen var det lett å skjønne at bedriften ikke nødvendigvis er imot en slik skatt, men problemet er hvordan skatten er blitt utformet. Det var derfor ønskelig å finne ut hvordan de mente skatten kunne være utformet på en annen måte som både gir lønnsomhet til bedriften og lokalsamfunnet. Videre i intervjuet kom det fram at de fra før har en produksjonsavgift, denne ble innført i 2020. Produksjonsavgiften går ut på at en betaler ca. 40,5 øre per kilo produsert fisk, som en fast avgift for å kunne produsere. Det virket som om de heller ville vært mer åpen for at en slik skatt øktes.

Det blir også nevnt at dersom selskapene blir for hardt beskattet vil de slutte å vokse. For at bedriften skal klare å vokse har de behov for kapital, og grunnrenteskatten kan føre til at veksten hemmes. Dette kan videre påvirke næringskjedene, og arbeidsplassene langs kysten kan i verste fall gå tapt.

4.2 Forskningsspørsmål 2

Hvordan blir de ulike faktorene innen investering påvirket av grunnrenteskatten på havbruk?

Det ble stilt ulike spørsmål knyttet til investering. Her ble det satt søkelys på hvilke faktorer som spiller inn når Hofseth International velger å investere, samt om framtidig planlagt investering. Med de spørsmålene var det ønskelig å finne ut om det var en sammenheng med generell investeringsteori.

Her startet spørsmålene med hvilke faktorer som spiller inn når de velger å investere. De nevner her at den viktigste faktoren er tilgjengelig fri kapital for å kunne investere. Det er også en viktig faktor at investeringene henger sammen med de fremtidige målene.

Videre i intervjuet ble det snakket om planlagt investering, og hvordan grunnrenteskatten vil påvirke dette. Bedriften nevner at de ikke har planlagt noen nye investeringer eller oppdrettsanlegg i sjø per nå, på grunn av usikkerhet og uklarhet rundt grunnrenteskatten. Derav er det stor risiko forbundet med hva som fortsatt vil være lønnsomt.

Innspill fra respondent:

«Vi ser at det i andre bedrifter er store prosjekter på rundt 40 milliarder, som har stoppet opp grunnet grunnrenteskatten».

Bedriften er klar på at innføringen av skatten vil påvirke hvordan de må tenke i fremtiden. Når de senere skal investere må de tenke annerledes og på en ny måte, dersom investeringene skal være lønnsomme. Men ettersom dette er en skatt med mye usikkerhet rundt, er det vanskelig å vite hvilken måte en må tenke på.

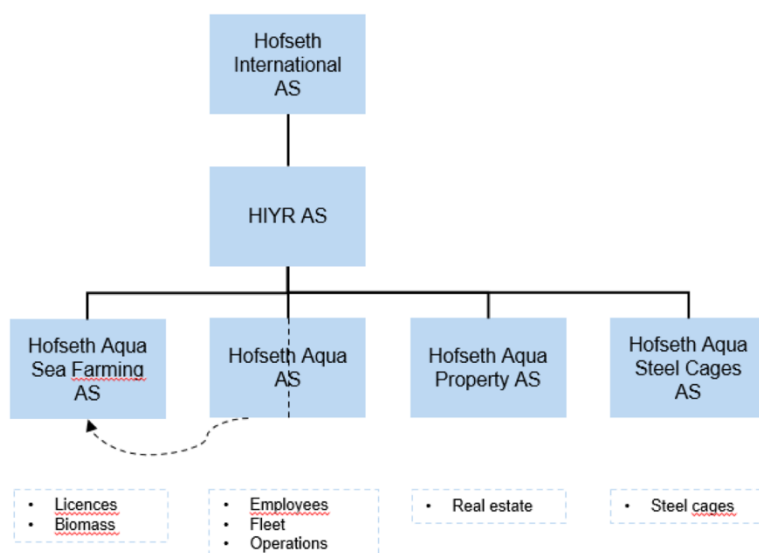
De avsluttende spørsmålene fokuserer på hvordan påvirkning av skatten kan knyttes til investeringsteori. Her kommer det fram at grunnrenteskatten vil avgjøre hvor det er lønnsomt å investere. Ser vi for eksempel på selskapskatten er den satt til 22 % fordi den skal harmonisere med skatten som er satt i de konkurrerende landene, selskapskatten skulle egentlig være på 28 %. Konkurrerende land som driver med oppdrett er blant annet Chile, Skottland, Island og Færøyene. De konkurrerende landene har ikke en tilsvarende grunnrenteskatt, noe som gjør det mer attraktivt å heller ville velge å investere i andre land.

Videre kommer det fram at overskuddet blir påvirket av det som blir tatt ut i skatt. Dette er fordi når skatten øker, må de også ut med mer. Spørsmålet er hvor mye det kan svekke næringen, ettersom dette er en næring som tradisjonelt sett har både gode og dårlige år, hvor man bruker de gode årene på å substituere de dårlige årene. Dette er da noe en ikke vil

kunne gjøre på samme måte når denne skatten blir innført. Grunnrenteskatten kan dermed redusere stabiliteten næringen har nå, spesielt i dårlige år.

For å finne ut hvordan grunnrenteskatten påvirker risikoen ble det stilt spørsmål angående hvordan denne skatten vil påvirke næringen. Her kommer det fram at grunnrenteskatten gjør næringen uforutsigbar, da spesielt politisk og skattemessig, ettersom denne grunnrenteskatten mer eller mindre ble utført «over natten». Dette fører til en usikkerhet knyttet til eventuelle fremtidige krav fra offentlige myndigheter. I tillegg har det kommet et nytt vedtak innen formueskatten som gjør at oppdretteren blir påvirket av en veldig stor beskatningsøkning på formue, ved at konsesjonene skal formues ved skatt til markedsverdi. En konsesjon er en tiltalelse som gis av myndigheten til et selskap for å drive en aktivitet, i dette tilfelle oppdrett. Denne formueskatten kommer da oppå grunnrenteskatten, dette skaper generelt en uro og usikkerhet i næringen ettersom man aldri vet hva det neste som kommer vil være.

Ser man på beslutningsatferden, skapte innføringen sterke meninger og irritasjon blant bedrifter i næringen. Dette gikk etter hvert over til at bedrifter i næringen ser på nye løsninger og muligheter for å tilpasse seg situasjonen best mulig. Bedriften fokuserer nå på hvilke grep de kan ta for å minimere kostnadene ved innføringen av grunnrenteskatt. For å tilpasse seg situasjonen best mulig har de gjort en fisjonerings i bedriften, dette blir gjort for å minimere kostnadene ved skatteinnføringen. Fisjoneringsen gjør de ved at de isolerer biomasse og konsesjoner i et selskap. Biomasse i et selskap referer til den totale massen av biologisk materiale som bedriften har. Når de gjør dette vil ikke mer enn nødvendig bli påvirket av skatten. Dette er også noe de andre store og mellomstore oppdretterne gjør nå, som vil føre til endringer i hele næringen. Når de gjør det slik er det kun dette selskapet som blir påvirket av innføringen, det vil si at resten a bedriften holdes utenfor skatten. Hos Hofseth har Hofseth Aqua AS blitt delt inn i Hofseth Aqua Sea Farming AS og Hofseth Aqua AS. Det er da kun Hofseth Aqua Sea Farming AS som driver med oppdrett, og som blir påvirket av grunnrenteskatten.

Figur 9: Den nye oppbyggingen til Hofseth International (Hofseth, 2023)

Årsaken til fisjonering av selskapet er at bedriften ønsker mest mulig overskudd og egenkapital for å kunne vokse. Når de da gjør en fisjonering slik at oppdrettsdelen kommer for seg selv, unngår da at hele bedriften blir påvirket av denne skatteinnføringen. Dette er derfor en nødvendig endring i bedriften for å beholde mest mulig av overskuddet og egenkapitalen i bedriften, samt forhindre at kontantstrømmer som ikke trenger å bli påvirket av denne skatteinnføringen blir det.

4.3 Representativt for resten av havbruksnæringen

I denne oppgaven er det også ønskelig å finne ut om Hofseth International er representativt for resten av havbruksnæringen. Her er de litt nølende i svaret.

Respondenten svarer på dette med:

«Det er veldig få oppdrettere som har salg på samme måte som oss. Vi er noe unik i måten vi gjør det på. De fleste har salg av ferdigprodukt til en agent. De har oppdrett, og så har de prosessering. Så selger de det til en agent som selger det videre til noen. Vi selger ikke til en agent, vi selger direkte ut, vi gjør alt selv. Vi får for eksempel en ordre fra USA om at vi skal levere så og så mye de neste seks månedene, dette kalles en PO (pre order) som er en bindende bestilling. Alt vi prosesserer i fabrikkene er allerede solgt, vi produserer på ordre.»

«Hedging» som betyr sikring av leveranse, er viktig for oss. Foredlingen kan tape penger en periode og tjene penger en periode alt ettersom hvordan prisene går opp og ned».

Ser vi kun på oppdrettsdelen til Hofseth International, som da blir Hofseth Aqua Sea Farming, kan vi si at de er representative for næringen. De er en middels oppdretter som vil si at de driver med mellomstore oppdrettsanlegg, og produserer et moderat antall fisk. I Norge vil dette si mellom 50 og 500 tonn årlig produksjon.

Videre er det ønskelig å finne ut hvordan dette har generell effekt på havbruksnæringen. Her kommer det fram at strukturmessig vil det få store endringer. Da dette vil for de fleste oppdrettsselskaper, spesielt middels og store oppdrettsselskap, kreve at bedriftene gjør større strukturelle endringer, som blant annet fisjonering. Hvor de isolerer biomasse og konsesjoner i et selskap

Avslutningsvis kommer det fram at skatten kan påvirke optimismen i næringen, mot en negativ innstilling til at havbruksnæringen kan stoppe å utvikle seg i Norge. Ettersom utviklingen av dagens oppdrettsanlegg og systemer heller da vil skje i andre land. Hvordan denne utviklingen blir er det de store oppdrettsselskapene, som blant annet Mowi, som kan styre. Dersom de bestemmer seg for å satse på lukket løsning eller landbasert i utlandet, vil de andre følge etter. Dersom investeringene i sjø går ned, vil det igjen påvirke leverandørkjeden, og kvaliteten i leverandørkjeden. Da vil det også bli mindre innovasjon i leverandørkjeden, ettersom det blir mindre etterspørsel.

5. Diskusjon

I dette kapittelet skal studiets diskusjon presenteres med utgangspunkt i problemstillingen, fremlagt teoretisk grunnlag og resultatene fra analysene. Hovedfunnene som har kommet frem i studien vil drøftes i lys av både empiri og teori. I tillegg vil ytterligere tolkninger av funnene inkluderes. Diskusjonen deles inn i forskningsspørsmålene, og avslutningsvis diskuteres det om det er validitet i funnene til å trekke en konklusjon for hele havbruksnæringen.

5.1 Forskningsspørsmål 1

Hvordan påvirker grunnrenteskatten fremtidsutsiktene til Hofseth International?

Hvordan fremtidsutsiktene til bedrifter i næringen er har stor betydning for hvordan veksten til Hofseth International blir. Som det kommer frem fra datainnsamlingen er ikke skatten utformet nøytralt i dag, det vil si at oppdrettsbedriftene ikke vil få igjen på skatten når det er snakk om så store investeringer at de får negative kontantstrømmer. Dette fører til at bedrifter i næringen kan gå i minus og ha skatt som de ikke vil klare å betale. Samtidig har teoridelen forklart at det gjøres investeringer på bakgrunn av en tro på avkastning basert på forutsatt risiko. Innføringen av grunnrenteskatt sett i sammenheng med tradisjonell investeringsteori kan dermed føre til at investeringer holdes igjen, som igjen kan hindre veksten.

Når vi ser på fremtidsutsikter som en faktor innen investeringsteorien er den basert på en rekke faktorer hvor økonomisk vekst er en av de. De viktigste faktorene for at det skal bli økonomisk vekst er som nevnt tidligere arbeidskraft og kapital. Det vil si at nivået på vekst er avhengig av innsatsen på arbeidskraft og kapital. I perioder med høye priser og høy inntjening hvor da skattebelastningen blir stor, vil det påvirke den økonomiske veksten direkte ved at kapitalen blir mindre.

Økt skatt minker bedriftens frie kapital direkte. En slik omveltende skatteinnføring vil dermed være spesielt tyngende for bedriften når den går med underskudd.

Oppdrettsnæringen er en typisk næring som både har gode og dårlige år. Ved tunge tider kan da likviditetssituasjonen til bedriften være presset, da er det ofte vanskeligere enn normalt å sikre seg ekstern finansiering. Dersom eieren av bedriften ser seg nødt til å ta ut ekstra utbytte fra bedriften for å betale skatten, reduserer det likviditetsnivået til bedriften ytterligere (Vinje, 2013).

For at man skal få en økonomisk vekst er det viktig med investeringer. Uten de uteblir også veksten. Men for at investorer skal ville investere må det være forutsigbare rammeverk som gjør at de våger å satse. Her kommer risikoen inn. Det er enklere få investorer til en næring

som er stabil. Når det da kommer en slik innføringen som grunnrenteskatten på havbruk «over natten», skaper dette en stor usikkerhet for bedriften.

Grunnrenteskatten er utformet som en kontantstrømskatt. Ved bruk av kontantstrømskatt er det mulighet for tømming av skattegrunnlaget, noe som gir usikkerhet rundt fremtidig skattesatts. Denne usikkerheten kan føre til at investeringer som i utgangspunktet ville vært lønnsomme stopper opp.

Fremtidige investeringer i Hofseth har også den ulempen at de får større risiko knyttet til investering. Spesielt ettersom det ofte er snakk om skreddersydde investeringer, da skreddersydde investeringer sjelden er verdifulle for andre. Ser vi på investeringene til Hofseth International, har de valgt å investere i bygder. Anleggene vil sjelden være verdt noe for andre og innføringen kan dermed stoppe en utvikling av disse bygdene dersom anleggene fjernes på grunn av lav lønnsomhet og vekst. Dett kan videre føre til at fremtidsutsiktene blir mørke. Når fremtidsutsiktene blir mørke blir investorer mindre optimistiske, og enten velger å selge seg ut fra investeringer eller velger å ikke investere i noe nytt. Til slutt kan dette før til at næringen havner i en negativ spiral, hvor de forskjellige faktorene vil fortsette å påvirke hverandre negativt, og fremtidsutsiktene vil bare bli mørkere og mørkere.

En annen faktor som er viktig for framtidsutsiktene er teknologi. For å skulle snu de mørke fremtidsutsiktene til en lysere fremtidsutsikt satser Hofseth International på ny teknologi, som landbasert og lukket oppdrettsløsning. Per dags dato vil ikke den landbaserte løsningen bli påvirket av denne innføringen av grunnrenteskatt på havbruksnæringen. Hvordan den lukkede løsningen i sjøen, kalt «egget», blir påvirket av denne skatteinnføringen er enda ikke diskutert. Innføringen kan dermed føre til at ny teknologi blir tvunget fram. Løsningen med landbasert og lukket løsning i sjø er løsninger Hofseth International allerede hadde begynt å forske på før grunnrenteskatten ble offentliggjort. Likevel kan denne innføringen presse på nye måter, og/eller få den landbaserte og lukkede løsningen i sjø til å fungere raskere ettersom de får et større initiativ til å finne frem til nye og velfungerende løsninger. Innføringen av grunnrenteskatt tvinger ny teknologisk utvikling frem i tid. Dette fører til større utvikling i næringen, og bedriften tør å satse på investeringer i ny teknologi og

løsninger Dette kan også få positive ringvirkninger i lokalmiljøet og i et bærekraftperspektiv ettersom dette er løsninger som er bedre for miljøet med mindre utslipp. Bedriften vil også få større kontroll over miljøet fisken er i, slik at de kan kontrollere lus og rømming bedre.

5.2 Forskningsspørsmål 2

Hvordan blir de ulike faktorene innen investering påvirket av innføringen av grunnrenteskatten på havbruk?

Når man ser på faktorene innen investering er det viktig å tenke på at alle faktorene påvirker hverandre, da påvirkningene på tvers av faktorene er med på å bestemme avkastningen til en investering. Dersom en faktor endres, kan det påvirke en annen faktor, som igjen påvirker verdien av investeringer. Det er derfor viktig å ta hensyn til alle relevante faktorer.

Egenkapital er helt nødvendig for bedrifter dersom de ønsker å investere. Det kommer fram fra det innsamlet datamateriale at den viktigste faktoren innen investering er kapital. Har ikke Hofseth International nok overskudd til å kunne ta ut egenkapital i nye investeringer, vil ikke bedriften ha den samme muligheten til å vokse. Dette kan gjøre at bedriften vil droppe eller ikke ha mulighet til å gjøre de nødvendige investeringene, noe som kunne ha vært lønnsomt på lang sikt for bedriften og i et større samfunnsøkonomisk perspektiv.

Lønnsomme investeringer er vesentlige i et ønske om nye investeringer, vekst og utvikling. Bedrifter er bygd opp med et ønske om å være profittmaksimerende, og får ikke de overskudd av sine investeringer, oppfyller de heller ikke dette ønsket. Ettersom det er mye usikkerhet knyttet til hvordan utformingen av denne skatten kommer til å bli, er det mange prosjekter som har stoppet opp. Dette er naturlig da det er stor usikkerhet rundt forutsetninger og faktorer som påvirker om investeringene vil være lønnsomme, altså er risikoen mer uforutsigbar og derav større inntil rammene og forutsetningene rundt grunnskatten er entydig definert. Dersom den nye grunnrenteskatten på havbruk blir utformet slik at noen av de planlagte investeringene ikke er lønnsomme lenger, sier det seg selv at de investeringene ikke vil bli gjennomført.

Innføringen av grunnrenteskatten på havbruk gjør at investorer i havbruksnæringen må tenke annerledes. Det er sterkt ønske i hele næringen at en slik skatt ikke skal hindre vekst og utvikling (Aker & Parr, 2023). For at havbruksnæringen skal fortsette å ha vekst etter skatteinnføringen, blir investorene i denne næringen tvunget til å måtte tenke nytt og annerledes. På hvilken måte de må tenke er vanskelig å si enda ettersom det fortsatt er stor uenighet i utformingen av skatten.

Som det kommer fram fra det innsamlede datamaterialet gjør denne innføringen av grunnrenteskatten på havbruk at næringen blir uforutsigbar. Dette øker da risikoen til bedriften, noe man ikke ønsker ettersom investorer vil ha forutsigbare investeringer med liten risiko. De fleste mennesker har risikoaversjon, som vil si motvilje til å ta risiko. Dette kunne man blant annet se ved at aksjeverdien stupte bare samme dag som det ble offentliggjort at innføringen av grunnrenteskatt ble en realitet (Aker & Parr, 2022). Videre er det verdt å nevne at innføringen som skjedde «over natten» skapte lite tillit politisk, og ikke tar hensyn til de virkelige kostnadene og utfordringene ved oppdrett.

Tobins Q forteller om markedsverdien til et selskap. Den gir en indikasjon på hvor attraktiv en investering vil være. Jo høyere Tobins Q er over 1,0, jo mer attraktiv vil også investeringen være. Når det da kommer en slik kunngjøring som innføringen av grunnrenteskatten på havbruk, gjør dette at investorer mister troen på bedriften, og da også tilliten til selskapet og videre vekst. Dette kan da føre til at Tobins Q-verdien faller, og selskapet vil da bli enda mindre attraktivt å skulle investere i.

Det må også nevnes at det har blitt gjort endringer innen formueskatten. Endringene som har blitt gjort er at bedriftene får en veldig stor beskatnings økning på formue, ved at konsesjonen skal formues ved skatt til markedsverdi. En slik endring i formueskatten samtidig med innføringen av grunnrenteskatten, skaper mer uro og øker uforutsigbarheten og derav risikoen til bedriften.

Fra det innsamlede datamaterialet kommer det fram at når kunngjøringen om innføringen av grunnrenteskatt på havbruk først ble offentliggjort, var det mye irritasjon. Etter hvert

skjønte bedriften at de måtte omstille seg for å utnytte situasjonen best mulig. Man kan dermed si at reaksjonen i starten var ganske irrasjonell, ved at de da reagerte på unøyaktige oppfatninger. Som det kommer fram fra beslutningspsykologien er mennesker ofte irrasjonelle. Det vil si at det ofte er vanskelig å se for seg at mennesker har gjort beslutninger hvor det har ligget en kost-nytte-analyse til grunn. Likevel er det ofte konkludert med innen beslutningspsykologien med at mennesker tar rasjonelle valg. Det som menes med dette er at mennesker som oftest tar valg hvor nytten er større enn kostnadene. Dette kom også fram fra det innsamlede datamaterialet, ved at bedriften etter en stund omstilte seg. Det gjorde Hofseth International ved å sette seg inn i fakta, og finne måter hvor de kommer seg best mulig ut av utfordringen på. Samtidig skaper skatteinnføringen et større og mer attraktiv/lønnsomt rom for å tenke på nye måter, løsninger, teknologi, bærekraft og lignende i fremtiden, slik at den ønskelige veksten i næringen opprettholdes og/eller øker.

Avslutningsvis må det nevnes at ettersom dette er en ny skatteinnføring, er det lite tidligere forskning på området. Det har vært ønskelig å finne eksisterende litteratur på temaet slik at funnene i oppgaven kunne tolkes i lys av denne. Dessverre har det vært begrensede artikler som kan tolkes opp mot oppgavens problemstilling og innsamlet data. Skatteinnføringen har fått såpass sterke reaksjoner i næringen at det er blitt offentliggjort at skatten skal reduseres.

5.3 Kan funnene i denne studien kobles til resten av havbruksnæringen?

Det er interessant å se om funnene som er gjort i denne studien også kan kobles til resten av havbruksnæringen. Det vil si om det er validitet i funnene som kan kobles til resten av næringen. Dette er interessant fordi det kan gi oss verdifull informasjon om hvordan selskapet fungerer i sammenheng med resten av økonomien. Å koble funnene som er gjort i denne studien til resten av næringen kan også hjelpe oss med å forstå hvordan denne skatteinnføringen gjør endringer i økonomien til havbruksnæringen, samt hvordan næringen blir påvirket som helhet av denne endringen. Funnene kan dermed si noe om hvordan en bør tilpasse seg endringene for å oppnå best mulig resultat og lønnsomhet.

Som det kommer fram fra studien kan funnene fra Hofseth International kobles til resten av næringen dersom man kun ser på oppdrettsdelen av selskapet for seg selv, som da vil si Hofseth Aqua Sea Farming. Dette er fordi Hofseth International er unike i måten de driver med salg på. De selger direkte ut selv, mens de fleste andre oppdrettsselskap selger gjennom en agent. Dermed vil ikke hele bedriften være representativ for næringen, men oppdrettsdelen vil være det. Når vi kun ser på oppdrettsdele, blir Hofseth International ansett som en middels stor oppdretter.

Innføringen av grunnrenteskatten på havbruk vil først og fremst påvirke næringen strukturemessig. Det blir gjort fisjonering der biomassen og konsesjonene havner for seg selv. Det kommer fram fra datainnsamlingen at dette er noe Hofseth International ser andre bedrifter også gjøre. Videre kan innføringen resultere i at næringen ser det mer attraktivt å skulle drive oppdrett på andre måter med ny teknologi, som landbasert og lukket oppdrettsløsning. Disse måtene å drive oppdrett på kan ha de positive ringvirkningene ved at de er mer miljøvennlige og bærekraftige, enn den tradisjonelle måten med åpne merder i sjø.

At næringen ser det som mer attraktivt å skulle drive oppdrett på nye måter, kan igjen føre til at utviklingen av den eksisterende og tradisjonelle løsningen for oppdrettsanlegg i sjø stopper opp i Norge. Grunnen til dette er at de nye måtene å drive oppdrett på ikke har samme behovet for store sjøområder. På den andre siden kan det også tvinge Norge frem i «førersetet» til å videreutvikle de eksisterende anleggene til lukkede anlegg. Innføringen kan også gjøre det mer lønnsomt å drive landbasert anlegg, noe som vil åpne for å drive oppdrett andre steder, og som kan tvinge frem en raskere utvikling og vekst for slike anlegg.

6. Avslutning

I dette kapitlet vil funnene fra problemstillingen bli presentert. Videre vil oppgaven se på studiets svakheter og begrensninger. Avslutningsvis vil det bli presentert forslag til videre forskning.

6.1 Konklusjon

Formålet til denne studien har vært å undersøke hvordan den nye grunnrenteskatten på havbruk påvirker Hofseth International, og deres framtidige investeringer. Studien har analysert data og informasjon om Hofseth International, og havbruksnæringen. Målet med studien har vært å forsøke å finne ut hvordan denne skatteinnføringen vil påvirke Hofseth International, og deres evne til å investere i havbruk i fremtiden. Problemstillingen som har blitt besvart i denne oppgaven er:

Hvordan vil den nye grunnrenteskatten på havbruk påvirke de framtidige investeringene til Hofseth International?

Innføringen av grunnrenteskatt på havbruk førte først til mørke framtidsutsikter for bedriften, men også generelt for hele næringen. Dette påvirket da den økonomiske veksten, ettersom økonomisk vekst trenger investeringer. Skatteinnføringen har gjort at investeringer stopper opp, som igjen stopper den økonomiske veksten. Dette er først og fremst fordi innføringen gir mindre kapital, men den har også skapt stor usikkerhet og uforutsigbarhet i havbruksnæringen.

For at denne skatteinnføringen ikke bare skulle føre til mørke framtidsutsikter har Hofseth International sett seg nødt til å se på ny teknologi. Her har de da begynt å teste nye måter å drive oppdrett på. De har startet med å teste hvordan det er å drive oppdrett med en landbasert og en lukket oppdrettsløsning kalt «egget». Dette er da løsninger som forhåpentligvis ikke blir like hardt rammet av denne skatteinnføringen.

Innføringen av grunnrenteskatten på havbruk har også ført til endringer i hvordan selskapet er bygd opp. Dette er for å hindre at ikke mer enn nødvendig kapital forsvinner i denne skatteinnføring. Endringene er gjort ved fisjonering av bedriften, og setter oppdrettsdelen av bedriften inn i et eget selskap.

Videre i undersøkelsen var det ønskelig å se hvordan de ulike faktorene innen investeringsteori ble påvirket. Her ble det satt lys på hvilke faktorer som var de viktigste, samt hvordan de ble påvirket. Her ble egenkapital og overskudd, lønnsomhet og risiko trukket frem. I tillegg ble det sett på hvilken sammenheng denne skatteinnføringen har med Tobins Q og beslutningspsykologi.

Egenkapital var klart den viktigste faktoren. Dersom det ikke er overskudd til å kunne ta ut egenkapital, er det heller ikke fri kapital tilgjengelig for å gjøre investeringer. Lønnsomhet er også viktig i den grad at bedrifter er profittmaksimerende. Når det da kommer en slik omveltende skatteinnføring, så forsvinner mye av lønnsomheten, noe som gjør at det blir krevende for bedriften. Innføringen skaper også stor risiko for bedriften, som igjen skaper stor uforutsigbarhet i næringen, og lite tillit politisk.

En slik omveltende skatteinnføring gjør at markedsverdien til et selskap synker, som vil si at Tobins Q-verdien også synker. Jo lavere Tobins Q-verdien er, jo mindre attraktivt er det å investere. Like etter skatteinnføringen hadde blitt offentliggjort fikk næringen en irrasjonell og negativ reaksjon, som etter hvert gikk over til hvordan man kan utnytte situasjonen best mulig for fremtidig vekst og avkastning.

Man kan konkludere med at den omveltende skatteinnføringen har stor påvirkning på de forskjellige faktorene innen investering. Alle faktorene blir påvirket av denne innføringen, noe som igjen kan hindre veksten. Skatteinnføringen har også gjort at Hofseth International har måttet begynne å tenke på nye måter slik at næringen blir påvirket minst mulig.

Samlet sett kan innføringen potensielt være med på å tvinge frem en raskere utvikling av ny teknologi og smarte løsninger for oppdrettsanlegg, dette kan igjen påvirke andre forhold i

samfunnet, blant annet bærekraftige løsninger og lønnsomhet til bedriftene. Det er fremdeles stor usikkerhet og uforutsigbarhet rundt innføringen og det er kun fremtiden som kan gi svar på hva tiden bringer. Både mulighetene og risikoen er til stede. Før noe kan konkluderes, må utformingen av grunnrenteskatten avklares.

Den 25. mai 2023 ble det enighet om grunnrenteskatten på havbruk. Her ble det bestemt at den effektive skattesatsen skal settes til 25 prosent fra 40 prosent, verdsettelse rabatten i formueskatten økes fra 50 prosent til 75 prosent, vertskommunene sikres en høyere inntekt fra Havbruksforbundet for 2023, i tillegg fremmes det flere anmodningsforslag for å styrke miljøprofilen og bidra til teknologiutvikling (Aker, 2023).

6.2 Begrensninger og metodiske utfordringer

Det finnes fordeler og ulemper ved alle tilnærminger, det finnes derfor ikke et ideelt undersøkelsesopplegg. Det må tas forbehold om at det eksisterer svakheter ved unnene og drøftingen som er gjort i denne studien. Tolkninger må gjøres i lys av enkelte begrensninger.

Begrensninger ved denne oppgaven er at det kun er brukt en nøkkelperson fra ledelsen i Hofseth International. Dette kan gjøre at funnene gjort i studien ikke nødvendigvis kan generaliseres til andre grupper eller situasjoner. I tillegg kan det også være utfordrende å sørge for at intervjuet er tilstrekkelig strukturert og dokumentert, slik at man er sikker på at all relevant informasjon for oppgaven er fanget opp.

Metodiske utfordringer ved denne oppgaven er at det kan være krevende å ha en tilfredsstillende intervjuguide, som sikrer at en samler inn all relevant informasjon til oppgaven. Det kan også være en utfordring å sørge for at nøkkelpersonen gir åpen og ærlig informasjon, og ikke er påvirket av andre hensyn. Avslutningsvis kan det også være utfordrende å tolke og analysere dataene på en riktig måte, for å gi en dypere forståelse av temaet en undersøger for å fange opp all relevant informasjon.

6.3 Forslag til videre forskning

I studiet ble det forsket på hvordan innføringen av grunnrenteskatten på havbruk har påvirket de framtidige investeringene til Hofseth International. Videre kunne det vært interessant å se om funnene er like for resten av næringen, og om funnene kunne generaliseres til hele havbruksnæringen.

Det er også viktig å ha i bakhånd at det kan være faktorer som påvirker respondenten sine svar. Slike faktorer kan være at de har en irrasjonell reaksjon på denne skatteinnføringen. Grunnet oppgavens art, i sammenheng med kausalitetsbegrepets begrensninger kan dette sette grunnlag for videre forskning.

Referanseliste

Aker, Sindre Nikolai. (2023, 25. mai). *Enighet om lakseskatten*. Finansavisen.

<https://www.finansavisen.no/sjomat/2023/05/25/8011180/enighet-om-lakseskatten>

Aker, Sindre Nikolai. & Parr, Odd Steinar. (2023, 28. mars). *Lakseskatten reduseres: - En overskuddsbasert skattlegging*. Finansavisen.

<https://www.finansavisen.no/sjomat/2023/03/28/7992311/lakseskatten-sa-mye-ma-laksegigantene-betale-i-skatt?zephrossoott=D6ij0b>

Aven, Terje. (2023, 16. mars). *Risiko*. Snl. <https://snl.no/risiko>

Borgersen, Tor. (2022, 28. september). *Grunnrenteskatt på havbruk*. Regjeringen.

<https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/grunnrenteskatt-pa-havbruk/id2929113/>

Dalland, Olav. (2020). *Metode og oppgaveskriving*. (7. utg.). Gyldendal

Digdir. (2023). *Om risiko og risikovurdering*. Digdir.

<https://www.digdir.no/informasjonssikkerhet/om-risiko-og-risikovurdering/3048>

Drønen, Ole Andreas. (2023, 19. april). *Grunnrenteskatten er næringsvennlig*. Kyst.

<https://www.kyst.no/finansdepartementet-grunnrente-lakseskatt/grunnrenteskatten-er-naeringsvennlig/1512032>

Eide, Sondre. (2022, 29. september). *Lukkede anlegg må likestilles med landbaserte prosjekter*. DN.

<https://www.dn.no/innlegg/oppdrett/landbasert-oppdrett/klimateklima-og-miljo/lukkede-anlegg-ma-liestilles-med-landbaserte-prosjekter/2-1-1304426>

Fangen, Katrine. (2022, 6. september). *Kvalitativ metode*. De nasjonale forskningsetiske

komiteene. <https://www.forskningsetikk.no/ressurser/fbib/metoder/kvalitativ-metode/>

FN. (2021, 28. oktober). *Bærekraftig utvikling*. FN.

<https://www.fn.no/tema/fattigdom/baerekraftig-utvikling>

Ghaderi, Hanna. (2022, 18. november). *Vedum etter lakseskatt-bråket: - Vi innfører grunnrenteskatt. Sånn blir det*. *Nettavisen Økonomi*.

<https://www.nettavisen.no/okonomi/vedum-etter-lakseskatt-braket-vi-innforer-grunnrenteskatt-sann-blir-det/s/5-95-763451>

Grøtte, Odmund. (2020). *Investeringsstrategier*. Hegnar Media as

Gårseth-Nesbakk, Levi. (2020, 3. januar). *Egenkapital*. Snl. <https://snl.no/egenkapital>

Hansen, Odd-Birger. (2018). *Kravet om forsvarlig likviditet*. Revregn.

<https://www.revregn.no/asset/pdf/2018/7-62-5.pdf>

Hesselberg, Jan-Ole. (2021, 12. april). *Hva er beslutningspsykologi*. Psykologforeningen.

<https://www.psykologforeningen.no/publikum/videoer-om-psykisk-helse/videoer-om-andre-psykologiske-emner/hva-er-beslutningspsykologi>

Hofseth. (2020). *About*. Hofseth. <https://www.hofseth.no/about/>

Holtmark, Katinka. & Schreiner, Ragnhild. (2023, Nr. 2). *Skattlegging av grunnrente*.

Samfunnsøkonomen.

<https://www.samfunnsokonomen.no/asset/Utgaver/2023/02/Samf-2023-02.pdf#page=19>

Grønvik, Oddbjørn. (2022). *Skatt og verdiskapning i oppdrett*. Menon-publikasjon NR. 153/2022.

Jacobsen, Dag Ingvar. (2022). *Hvordan gjennomføre undersøkelser? Innføring i samfunnsvitenskapelig metode*. (4. utg.). Cappelen Damm Akademisk

Johannessen, Asbjørn., Tufte, Per Arne. & Christoffersen, Line. (2021). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode*. Abstrakt Forlag A/S

Langseth, Henry. (2021, 11. oktober). *Overskudd*. Snl. <https://snl.no/overskudd>

Malterud, Kirsti. (2002, 20. oktober). *Kvalitative metoder i medisinsk forskning – forutsetninger, muligheter og begrensninger*. Den norske legeföreningen.
<https://tidsskriftet.no/2002/10/tema-forskningsmetoder/kvalitative-metoder-i-medisinsk-forskning-forutsetninger-muligheter>

Misund, Bård (2023, 21. januar). *Fiskeoppdrett*. Snl. <https://snl.no/fiskeoppdrett>

Naturvernforbundet. (2020. 24. februar). *Oppdrett: oppdrett er en viktig næring langs kysten, men også en trussel for miljøet i fjordene våre og villaksen*. Naturvernforbundet.
<https://naturvernforbundet.no/laer-mer/hav-og-strand/oppdrett/>

NHO. (2022, 28. september). *Dramatisk med ekstraskatt på fisk og kraft*. NHO.
<https://www.nho.no/tema/skatter-og-avgifter/artikler/skattepakke-for-naturressurser/>

NOU 1994: 6. (1994). *Forsikringsprodukter og økonomisk teori*. Finansdepartementet.
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-1994-6/id115340/?ch=5>

NOU 2000: 7. (2000). *Ny giv for nyskaping*. Nærings- og fiskeridepartementet.
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2000-7/id376058/?ch=4>

Opstad, Leiv. (2020). *Innføring i makroøkonomi: for økonomisk-administrative studier*. (3. utg.). Cappelen Damm Akademisk

Pettersen, Camilla. (2021, 11. oktober). *Norsk havbruksnæring*. Regjeringen.
<https://www.regjeringen.no/no/tema/mat-fiske-og-landbruk/fiskeri-og-havbruk/1/oppdrettslaksen/Norsk-havbruksnaring/id754210/>

Stoltz, Gerhard. (2023, 22. januar). *Investerings*. Snl. <https://snl.no/investering>

Stranden, Anne Lise. (2022, 4. november). *Dette er grunnrente: - Lakseskatt er i tråd med økonomers lærebok*. Forskning.

<https://forskning.no/enkelt-forklart-finans-okonomi/dette-er-grunnrente-lakseskatt-er-i-trad-med-okonomers-laereboker/2102001>

Svartdal, Frode. (2023, 10. mars). *Bias*. Snl. <https://snl.no/bias> - psykologi

Taranger, Geir Lasse. (2021, 15. januar). *Landbaserte oppdrettsanlegg*.

Havforskningsinstituttet.

<https://www.hi.no/hi/temasider/akvakultur/landbaserte-oppdrettsanlegg-lukkede-anlegg>

Thomassen, Eivind. (2022, 23. november). *Økonomisk vekst*. Snl.

<https://snl.no/økonomisk-vekst>

Tjora, Aksel. (2021). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis*. Gyldendal

UIO. (2011, 17. januar). *Investeringssteori*. UIO.

<https://www.sv.uio.no/econ/om/tall-og-fakta/nobelprisvinnere/haavelmo/hovedforskningsomrader/investeringssteori.html>

Vinje, Villemann. (2013, 9. september). *Formueskatten – et verdiskapingsperspektiv*. Idunn.

<https://www.idunn.no/doi/full/10.18261/ISSN1504-2871-2013-03-07>

Vedlegg

Vedlegg 1: Intervjuguide

Del 1: Introduksjon og informasjon (ca. 5 min)

- Introduksjon om intervjuer samt bachelor oppgaven
- Presentasjon av oppgaven
Jeg skriver bachelor oppgave ved studiet økonomi og jus hos Høgskulen på Vestlandet, campus Sogndal. Formålet med denne oppgaven er å studere hvordan innføringen av grunnrenteskatt på havbruk påvirker de fremtidige investeringene til Hofseth International.
- Avsatt tid til intervjuet er inntil en time. Det vil bli stilt spørsmål vedrørende bedriftens opplevelse av skatteinnføringen, samt virkninger den har gitt.
- For å sikre at informasjonen som blir samlet inn blir så korrekt som mulig, er det ønskelig å ta lydopptak. Lydopptaket vil bli slettet etter endt oppgave, svarene vil ikke være tilgjengelig for andre enn de som er her i dag, og vil kun bli benyttet i forskningssammenheng.
- Er det noe mer du lurer på før vi starter?

Del 2: Åpningsspørsmål (ca.5 min)

Innledende spørsmål til intervjuet.

Spørsmål 1:

Hva er din stilling hos Hofseth?

Spørsmål 2:

Hva er målsettingen til Hofseth?

Spørsmål 3:

Hvilke faktorer har betydning når Hofseth velger å investere?

Del 3: Hoveddel/refleksjonsspørsmål (ca. 30 min)

Forskningsspørsmål 1: Hvordan påvirker grunnrenteskatten framtidsutsiktene til Hofseth?

Vi vil nå gå over til å snakke om grunnrenteskatten på havbruk.

Spørsmål 4:

Kan du fortelle litt om hvordan dere opplevde innføringen av grunnrenteskatten på havbruk?

Spørsmål 5:

Hvordan påvirket innføringen av grunnrenteskatt på havbruk dere?

Spørsmål 6:

Hva gjør skatteinnføringen med satsingen i bedriften framover?

Spørsmål 7:

Vil skatteinnføringen få betydning for planlagt investering?

Spørsmål 8:

Hvordan vil skatten påvirke kommunene som er bygd opp rundt oppdrettsselskapene?

Forskningsspørsmål 2: Hvordan blir de ulike faktorene innen investering påvirket av innføringen av grunnrenteskatt på havbruk?

Vi vil nå gå videre til å snakke om investering.

Spørsmål 9:

Vil grunnrenteskatten ha betydning for lønnsomheten? (direkte/indirekte)

Spørsmål 10:

Kan du fortelle litt om reaksjonen dere til skatteinnføringen?

Spørsmål 11:

Hva gjør skatteinnføringen med risikoen til bedriften?

Spørsmål 12:

Hva gjør skatten med måten dere velger å investere?

Del 4: Avrundingsspørsmål (ca. 10 min)

Spørsmål 13:

Er Hofseth representativ for resten av havbruksnæringen?

Spørsmål 14:

Hvordan kunne skatten vært utformet annerledes?

Spørsmål 15:

Er det noe annet du tenker kunne vært relevant til oppgaven?

Høgskulen på Vestlandet

BO6-2011: Bacheloroppgave

BO6-2011-BO-2023-VÅR-FLOWassign

Predefinert informasjon

Startdato:	12-05-2023 12:00 CEST	Termin:	2023 VÅR
Sluttdato:	26-05-2023 14:00 CEST	Vurderingsform:	Norsk 6-trinns skala (A-F)
Eksamensform:	Bacheloroppgåve		
Flowkode:	203 BO6-2011 1 BO 2023 VÅR		
Intern sensor:	(Anonymisert)		

Deltaker

Navn:	Martine Gjørund Larsen
Kandidatnr.:	225
HVL-id:	593777@hvl.no

Informasjon fra deltaker

Antall ord *: 13840

Egenerklæring *: Ja

Jeg bekrefter at jeg har Ja
registrert

oppgavetittelen på
norsk og engelsk i
StudentWeb og vet at
denne vil stå på
vitnemålet mitt *:

Gruppe

Gruppenavn:	Enmannsgruppe
Gruppenummer:	33
Andre medlemmer i gruppen:	Deltakeren har innlevert i en enkeltmannsgruppe

Jeg godkjenner avtalen om publisering av bacheloroppgaven min *

Ja

Er bacheloroppgaven skrevet som del av et større forskningsprosjekt ved HVL? *

Nei

Er bacheloroppgaven skrevet ved bedrift/virksomhet i næringsliv eller offentlig sektor? *

Nei